Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Štev. 201 | V Ljubljani, torek 3. septembra 1940 | Leto V

Bolgarija hoče zasesti Južno Dobrudžo istočasno z madžarsko zasedbo Transilvanije

Predsednik vlade Filov izjavlja, da je pripravljen zahtevati za Dobrudžo arbitražo

Sofija, 3. sept. m. Predsednik bolgarske vlade Bogdan Filov je snoči poklical bolgarske časnikarje in jim na razna vprašanja podal izjavo o poteku pogajanj v Craiovi:

Da pogajanja trajajo tako dolgo in da se še vedno niso končala, ni nič posebnega. Urediti je bilo treba številna sporna vprašanja. Med pogajanji se vedno pojavljajo novi predlogi in tako se pojavljajo tudi še sedaj. Vse to jemlje mnogo časa in zavlačuje pogajanja. Naš glavni cilj je, da vodimo pogajanja v prijateljskem duhu, ki obstoja med obema našima državama in je bil vedno živ v preteklosti. Želimo ves spor rešiti tudi v duhu medsebojnega razumevanja.

Dejstvo je, da je bilo ozemeljsko vprašanje urejeno tako, kakor smo mi želeli. Zakasnitev je povzročilo le finančno vprašanje. Romuni so v svojih zahtevah poudarili tudi predlog o odškodnini, toda v čisto drugačnem obsegu, kakor smo mi pričakovali. Romuni so predložili zahtevo o veliki globalni vsoti, ki je pa nismo mogli sprejeti. V ta znesek so bile vnesene tudi terjatve za železniške naprave, ki so jih bili zgradili Angleži in do sedaj še niso bile plačane. Potem nastaja razlika tudi v vrednosti zemlje, ki bo spremenila lastnike. Po romunski trditvi ostane v Južni Dobrudži 1,200.000 ha zemlje v primeri s 700.000 ha zemlje v Severni Dobrudži. V zemljo, ki ostane, se vračunajo tudi posestva Bolgarov, ki so bili tam in so jo kupili od Turkov, ko so se ti izselili v Malo Azijo. Točno je treba vedeti, kaj se bo s tem vprašanjem uredilo. Če bi v finančnem vprašanju ne prišlo do sporazuma, bo potrebna arbitraža. Nikakor pa to vprašanje ne sme zavlačevati podpisa sporazuma. Arbitraža bi se izvršila v določenem roku. Odrejen je rok dveh mesecev, v katerem se bodo morali iz Romunije izseliti Bolgari, ki bivajo v Severni Dobrudži, med tem ko Romuni glede izselitve Romunov iz Južne Dobrudže niso zahtevali nobenega roka. Za izselitev Bolgarov iz Severne Dobrudže so bile določene nekatere omejitve. Izseliti se ne more več kakor 40.000 duš oziroma 9850 družin. Po svoji strani pa bodo Romuni izselili iz odstopljenih krajev vse svoje državljane, pa tudi tiste, ki žive v Južni Dobrudži od časov pred letom 1913.

V začetku je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje za izselitev prebivalstva samo iz vasi, sedaj je pa bil sprejet sklep, da se izseli prebivalstvo tudi iz mest. Izselitev iz ostalih krajev Romunije, kakor tudi Romunov iz vidinskega okraja, se bo izvedla na prostovoljni podlagi. Izselili se bodo tisti, ki bodo to hoteli, toda obe stranki sta se sporazumeli, da to vprašanje izključuje enkrat za vselej možnost, da bi se stranki mogli še naprej pečati z manjšinskim vprašanjem. Ne ena ne druga država v bodoče ne bo imela pravico zahtevati šol za manjšinske skupine v eni ali drugi državi.

Predsednik bolgarske vlade Filov je nato izjavil, da je zasedba Južne Dobrudže še edino glavno nerešeno vprašanje. Glavno vprašanje, ki je zavleklo sporazum v Craiovi, je nadaljeval predsednik vlade Filov, je bila določitev roka, v katerem naj se zasedba Južne Dobrudže izvrši. Romuni zahtevajo daljši rok in to zagovarjajo s potrebo, da bi morali pred zasedbo Dobrudže vsi Romuni oditi in da tako noben Romun ne bi obstal na ozemlju, ki bo prišlo pod Bolgarijo. Mi pa htev po določitvi točnega roka ne moremo odločno vztrajamo na svojem stališču, da to ne more biti razlog za odlaganje zasedbe, zato ker se tudi po zasedbi izselitev Romuniov lahko izvaja naprej, kakor se tudi lahko podaljša rok za preselitev Bolgarov iz Severne Dobrudže. Na drugi strani pa so se v Dobrudži začeli izgredi in tudi z njimi je morala bolgarska vlada računati.

V zvezi s tem so časnikarji vprašali predsednika bolgarske vlade, če je bolgarska vlada poslala kakšno noto romunski vladi. Predsednik Filov je izjavil:

»Romunski vladi smo poslali noto in to ne samo enkrat.«

Nato je predsednik Filov nadaljeval:

»Torej do te točke so prišla pogajanja v Craiovi. Mi ne moremo sprejeti romunskega roka za izročitev teh pokrajin in mi od svojih zastopiti. Upamo, da se bodo pogajanja v Craiovi nadaljevala v prisrčnem tonu in da bo dosežen sporazum. Če se bo določil rok, kakor mi to želimo, tedaj ne bo nobenih ovir več zato, da bi se zaključil hiter in končen sporazum za Dobrudžo.

Časnikarji so nato vprašali, kakšen rok zahteva bolgarska vlada. Predsednik Filov je odločno odgovoril:

»Mi želimo, da se zasedba Dobrudže izvrši istočasno, ko bodo madžarske čete izvedle zasedbo odstopljenih okrajev v Transilvaniji.«

Svojo izjavo je zaključil z ugotovitvijo, da bolgarska vlada ni ničesar pozabila in da je v vseh ozirih poskrbela zato, da ne bi bile oškodovane koristi Bolgarije.

Ganljiv proglas predsednika romunske vlade

Bukarešta, 3. septembra. m. Razburjenje v Romuniji zaradi žaloigre, ki se razvija v Transilvaniji, še zmerom narašča. Kljub ukrepom policije in kljub naporu romunske vojske, ki je morala oditi na ulice zato, da bi s svoje strani omejila razumljive nastope romunskih množic, so se v vsej Romuniji včeraj manifestacije in demonstracije nadaljevale ter proti večeru povsod dosegle višek. Zato je v sredi noči opolnoči predsednik romunske vlade Gigurtu objavil v obliki manifesta na ves romunski narod proglas, v katerem pravi:

»Vsak dan dobivam na stotine in na tisoče brzojavk posebno iz Trnsilvanije. V teh brzojavkah vsi soglasno protestirajo proti odstopitvi tega ozemlja. Na vse to odgovarjam:

Razumem veliko bol vseh Romunov in zato sem tudi dovolil, da naj se prirejajo manifestacije, da bi ta bol našla svojo obliko izraza. Toda te manifestacije ne smejo prekoračiti gotove meje in vsekakor te manifestacije tudi ne morejo vplivati na novo politično smer v naši državi. Izgleda, da gotovi politiki žele izkoristiti to bolečino in s tem v zvezi tudi razpoloženje širokih ljudskih množic. Zato so stopili v ospredje razlogi, ki so močnejši od nas in ti razlogi so nas prisilili, da bo moral en del Transilvanije zopet priti pod tujo oblast. Mi nismo smeli spraviti v nevarnost obstoja romunske države. S svojim delom in z resnim obnašanjem moramo dokazati, da je z razdelitvijo romunskega naroda storjena napaka. Ne smemo pozabiti, da se zgodovina romunskega naroda ne bo zaključila z našo generacijo in zato ta naša generacija nima pravice uničiti samo sebe in s tem tudi ves narod in državo.«

Belgrad, 3. septembra. j. Včeraj je dopotoval v Belgrad novi francoski poslanik na našem dvoru Emile Mogras, ki prihaja namesto dosedanjega francoskega poslanika Brugera. Novi poslanik je moral iz Stockholma, kjer je bil doslej, potovati skozi Rusijo in nato skozi Bolgarijo v našo državo. Poslanik Mogras je star 59 let in je že 38 let v diplomatski službi.

Bukarešta, 3. sept. Rador: Po podatkih z dne 1. januarja t. l. ima ozemlje, ki ga mora Romunija na osnovi dunajske arbitraže odstopiti Madžarski 2,609.007 prebivalcev, od tega 1,304.903 (50%) Romunov, 968.054 (37%) Madžarov, 72.309 (2.8%) Nemcev, 148.649 (5.7%) židov, ter 28.098 (1.1%) Rusinov in 87.184 (3.4%) drugih narodnosti.

Budimpešta, 3. sept. MTI: Madžarsko-romunska komisija je imela v ponedeljek popoldne sejo, na kateri so razpravljali o podrobnostih načina izpraznitve Erdelja in vkorakanja madžarskih čet. Razen tega so razpravljali o zagotovitvi varnosti prebivalcev za časa evakuacije. Dosežen je bil sporazum tudi glede takojšnje odpustitve iz romunske vojske vseh onih vojakov, ki so pristojni v krajih, ki jih bo Romunija odstopila Madžarski. Prihodnja seja komisije bo danes dopoldne.

Budimpešta, 2. septembra. DNB: Mešana madžarsko-romunska komisija je po 10-urni seji, ki je trajala od zjutraj in na kateri so razpravljali o odstopitvi romunskega ozemlja Madžarski, sprejela sledeče sklepe:

Madžarska vojska bo prestopila meje 5. septembra. Do 13. septembra bo zasedla odstopljene kraje. Vkorakanje madžarske vojske v novo ozemlje se bo začelo 5. septembra na vsej dosedanji skupni madžarsko-romunski meji, izvzemši v odseku okoli Velikega Varadina, kjer bodo začele čete korakati šele 6. septembra. Madžarska vojska bo vkorakala 5. septembra v Marmarosziget in v Satoar, 6. septembra v Veliki Varadin, nato pa bo v etapah do 11. septembra prispela v Kluž. V zadnjih dveh dneh bodo maržarske čete zasedle ostanek. V ponedeljek ob 14. bo mešana madžarsko-romunska komisija vzela v pretres vsa vojaška vprašanja. V sredo se bosta sestali zgornji in spodnji dom. Ob tej priliki bo vlada predložila zakon o priključitvi erdeljskih krajev.

Bukarešta, 3. septembra. o. Romunski general Dragolin, ki je bil dodeljen kot vojaški strokovnjak na pogajanja med Madžarsko in Romunijo, ki so se vodila v Turnu-Severinu, je odstopil. Prav tako so odstopili trije generali in eden od njih je izjavil, da se bo te dni odpeljal v London, kjer se bo prijavil v službo francoskemu generalu de Gaulleju.

Iz Cluja poročajo, da se tam mudi voditelj erdeljskih kmetov Maniu, ki je izjavil, da bo organiziral odpor kmetov proti zasedbi Transilvanije. Maniu je izjavil, da je odločno proti temu, da bi prišlo 1,300.00 Romunov pod madžarsko oblast.

Silovitost letalskih bojev nad Anglijo narašča

London, 3. sept. o. Snoči in to noč so nemška letala zopet v številnih in zelo raztegnjenih valovih napadala Anglijo. V splošnem se lahko reče, da škoda ni velika. V Midlandu so bombe porušile mnogo hiš, prav tako pa je bilo razdejanih tudi mnogo trgovskih poslopij. Nemška letala so zlasti napadala okolico Londona in povzročila v raznih krajih večjo ali manjšo škodo.

Prav tako so bila nemška letala nad mesti v vzhodni in severovzhodni Angliji. Tudi tam je bilo porušenih več hiš. Žrtev ni bilo mnogo. Znak za nevarnost letalskih napadov je v Londonu trajal to noč štiri in pol ure.

Včeraj so po podatkih angleškega letalskega ministrstva sestrelili 42 sovražnih letal. Angleži pa so izgubili 13 letal, sedem pilotov pa se je rešilo.

London, 3. sept. o. Uradno poročilo angleškega letalskega ministrstva pravi, da je bilo dosedaj zaradi delovanja angleškega letalstva sestreljenih 1768 sovražnih letal. Vsa ta letala so sestrelila angleška lovska letala, angleško protiletalsko topništvo pa je sestrelilo 196 letal.

Isto poročilo pravi, da je pri vseh bojih odlično sodelovalo tudi poljsko letalstvo s svojimi eskadrilami.

Berlin, 3. septembra. DNB: Tudi v toku včerajšnjih letalskih borb nad južno Anglijo in angleško obalo se je izkazalo, da so nemške letalske formacije bile v premoči. Izve se, da je bilo zbitih danes 46 angleških letal, 6 letal pa je bilo uničenih na letališčih. 12 nemških letal se ni vrnilo v svoja oporišča.

Bern, 3. septembra. Stefani: Bombe, ki so jih vrgla angleška letala v kantonu St. Gallen ter nove kršitve suverenitete Švice v minuli noči po angleških letalih povzročajo veliko nezadovoljstvo v vsej Švici. »Berner Tagblatt« obtožuje Angleže, da s cinizmom kršijo nevtralnost Švice, »Neue Zürcher Zeitung« pa zahteva od zveznega sveta, naj podvzame najenergičnejše ukrepe proti Angliji.

Berlin, 3. sept. DNB: Vrhovno poveljništvo sporoča: Tudi včeraj so naše bojne in lovske formacije napadle sovražna letališča v jugovzhodni Angliji. Z bombami so uničila številna skladišča tako, da so nastali požari. V toku zračnih borb so naši bombniki in lovci zbili 86 sovražnih letal. 23 naših letal je izgubljenih.

London, 3. sept. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča, da so angleški bombniki izvršili snoči prvi nočni napad na München. Formacija težkih bombnikov je izvršila napad na tovarno letalskih motorjev »Bayrische Motorwerke«, druga formacija pa je napadla tovarno motorjev v Stuttgartu.

Lonidon, 3. sept. Kakor poroča Reuterjev dopisnik za letalstvo, je prvo leto vojne pokazalo, da je najmočnejša letalska velesila na svetu udarila na Anglijo brez posebnih uspehov. Nemčija se bo še naprej na vsemogoče načine trudila dokazati Angliji vso moč svojega letalstva. Toda Angležev navzlic vsakodnevnim največjim zračnim napadom ni zapustilo zaupanje. Angleško prestolnico branijo številni moderni protiletalski topovi ter mreža balonov. Nemčiji se na drugi strani ni posrečilo navzlic vsem naporom maršala Göringa doseči nedotakljivost njenih zračnih mej ter angleška letala bombardirajo tudi najoddaljenejša nemška mesta. Po enem letu vojne obsojajo angleški letalski strokovnjaki sicer vsak optimizem, vendar pa so enako daleč tudi od pesimizma glede moči in učinkovitosti angleškega letalstva.

Vesti 3. septembra

»Newyork Daily Neus« objavlja pregled dogodkov v prvem vojnem letu. Ameriški list našteva vrsto napak, ki sta jih napravili angleška in francoska diplomacija ter pravi, da je bila največja napaka objava vojne Nemčiji. Listi pravi, da je bivši ameriški poslanik v Parizu Bullit zagotavljal francoski in poljski vladi, da bodo Združene države stopile v vojno. List pravi, da dokumenti, ki jih je objavila nemška vlada, jasno dokazujejo omenjeno aktivnost bivšega ameriškega poslanika v Parizu.

Med francoskimi oblastmi v Indokini in Japonsko je bil, kakor poroča »Tokio Niči Niči«, dosežen sporazum glede zračnega prometa. Na osnovi tega sporazuma se bodo japonska letala ustavljala tudi v Hanoji na progi Tokio-Formosa-Bangkok.

Štab švicarske vojske sporoča, da je v noči med 2. in 3. septembrom letelo čez švicarsko ozemlje skupno okoli 20 letal. Protiletalske baterije so stopile na več krajih v akcijo. Smer poletov ponovno dokazuje, da so Švico preletela angleška letala.

Romunska vlada je te dni odposlala v koncentracijska taborišča 281 oseb, ki so osumljene, da so hotele izrabiti razburjenje zaradi dogodkov v Transilvaniji. Dva voditelja Železne garde, med njimi neki bivši član vlade, sta pod stražo internirana v svojih stanovanjih.

Včeraj se je v Benetkah začel mednarodni filmski teden. Najprej so predvajali nemški film »Ples v operi«, nato pa italijanske filme o vojskovanju v Afriki.

Ameriška mornarica je priredila te dni obsežne vaje ob Havajskem otočju.

Nemško uradno poročilo pravi, da je bilo v zadnjih dveh tednih v borbah z angleškim letalstvom sestreljenih 1565 angleških bombnikov in lovcev ter 175 zapornih balonov. Nemci pa so v tem času izgubili 406 letal.

Iz Kaira poročajo, da je vladna kriza rešena na zadovoljiv način. Novo vlado bo sestavil Sabri paša, ki bo poleg predsedstva vodil še zunanje ministrstvo in ministrstvo za notranje zadeve.

V ponedeljek je v norveški prestolnici Oslo zgorela velika tovarna smuči. Škoda znaša nad 6 milijonov dinarjev.

Včeraj je imel naš trgovinski minister dr. Andres na Dunaju v hotelu »Imperial« razgovor z nemškim gospodarskim ministrom Funkom, ki je trajal nad eno uro. Snoči ob 9.30 je po nemškem radiu govoril o gospodarskem sodelovanju med Jugoslavijo in Nemčijo dr. Andres v nemškem in v hrvatskem jeziku.

Dunajski velesejem je obiskal te dni tudi guverner romunske narodne banke. Včeraj se je z letalom z Dunaja vrnil v Bukarešto.

V angleški vladi se pripravljajo večje spremembe

London, 3. septembra. m. O bližnjih preosnovah v angleški vladi se govori prav za prav že več tednov. Prvič se je začelo govoriti tedaj, ko je bivši predsednik vlade **Chamberlain,** ki je sedaj član ožjega Churchillovega vojnega kabineta, zbolel in se je moral podvreči lažji operaciji. Že tedaj so Chamberlainovi nasprotniki v konservativni stranki zahtevali, da naj se izrabi ta okoliščina in da naj se iz vodstva angleške politike odstrani mož, ki je s svojo čudno politiko povzročil, da je šla Velika Britanija tako nepripravljena v novo vojno. Značilno je, da prav iz istih krogov širijo novice, da bi naj na Chamberlainovo mesto v Churchillovo vlado vstopil prav tako star ali pa še starejši angleški politik **Lloyd George,** ki je že v zadnji svetovni vojni vodil angleško politiko. Obenem s Chamberlainom bi se naj poslovil iz vlade zunanji minister lord Halifax, ki mu očitajo, da je imel tako tanko vest, da kljub vsemu ni mogel doseči, da bi se Anglija lahko zbližala s Sovjetijo. Njegovo mesto v vladi bi naj prevzel bivši zunanji minister in sedanji vojni minister **Anthony Eden.**

Parlamentarni krogi angleške konservativne stranke razpravljajo sedaj največ o tem, kako bo Churchill izvršil preosnovo svoje vlade. Vsi izjavljajo, da se angleška politika v nobenem oziru ne bo izpremenila, dasi je mogoče, da bodo morali s Chamberlainom in Halifaxom iz vlade še ministra **Caldecot** in **Kingsley Wood** ter mogoče še zastopnik delavske stranke **Greenwood.**

Da bo najbrž prišlo do obsežnejših sprememb v angleški vladi, se poudarja zaradi tega, ker se je zdravstveno stanje Nevilla Chamberlaina poslabšalo. Slabo zdravje bi naj Chamberlainu olajšalo odhod iz političnega življenja in tako bi se preosnova angleške vlade lahko izvršila mirno in brez hrupa. Če pride do sprememb, bodo te gotovo tako vplivale na angleško javno mnenje, da se bo položaj vlade zelo okrepil.

Zanimivo je, da se vstop Lloyda Georgea v vlado in pa imenovanje Edena za voditelja angleške zunanje politike utemeljuje s tem, da naj se vendarle že doseže zboljšanje odnosov med Anglijo in Sovjetsko Rusijo. To zbližanje bi naj prej dosegel Eden, ki je v Moskvi baje bolj priljubljen, kakor pa stari in častitljivi lord Halifax. Nekateri angleški politiki so še zmerom tako naivni, da misijo, da zveze med Nemčijo in Sovjetijo vendarle niso tako trdne, da ne bi bilo mogoče zasekati razpok med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

Te kroge, ki si domišljajo, da je mogoče kaj verjeti boljševikom in njihovi politiki, je nekoliko zavrnila in potrla kriza, ki se je v teh dneh razvijala na meji med Romunijo in Sovjetijo. Sovjeti so v teh dneh proti malim evropskim narodom spet pokazali tisto lice, ki jih kaže v pravi luči, to je, da so ravno oni največji in neprekosljivi zatiralci in zasužnjevalci malih narodov. Ko je bila namreč Romunija najbolj zaposlena na madžarski meji, so vojaki rdeče vojske morali izzvati spopade na meji in rdeča letala so morala ob besarabski meji iskati romunsko vojsko, ki je bila tedaj na madžarski meji. Boljševikom se je to zdelo največje izzivanje in so ob času največje krize dan za dnem pošiljali romunski vladi protestne note. Ko so Romuni zagovarjali svoje narodne koristi proti Madžarom, je sovjetska vlada izvajala tak pritisk v Bukarešti, da se romunska vlada nikakor ni mogla svobodneje in odločneje boriti proti madžarskim zahtevam. Sovjetska vlada je najbolj povečala svoj pritisk na Romunijo tedaj, ko je šlo za to, koliko ozemlja naj Romunija odstopi Madžarski.

Sovjeti so pri tem seveda dokazali, kako zelo jim je pri srcu »usoda malih narodov«. Sovjeti so s svojim nastopanjem najodličnejše in najuspešneje sodelovali pri razkosavanju Romunije, ki so ga tudi sami sprožili tedaj, ko so nasilno priključili Besarabijo in Severno Bukovino v okvir narodov in ljudstev, ki žive pod rdečo oblastjo.

To postopanje Sovjetov bo tudi v Londonu vplivalo na svoj način in končno podčrtalo splošno sodbo, da so ravno Sovjeti tisti, ki so neprekosljivi mojstri pri uvajanju najkrivičnejšega reda v Evropi.

Stefani izve, da se francoska letala, ki so bila pred gotovim časom prisiljena spustiti se v Gibraltarju, ne nahajajo več tam, temveč se zdi, da so bila demontirana in poslana v Anglijo. Skupno gre za 24 letal.

Za novega argentinskega zunanjega ministra je bil imenovan Derocca.

V toku noči so angleška letala letela trikrat čez švicarsko ozemlje. Tretjič so letela čez Bern. Protiletalsko topništvo je stopilo v akcijo. Reuter poroča, da so letala letela ponoči čez Švico pri Bernu, Curihu in Neuchatelu.

Vojni minister general Daskalov je sprejel člana bolgarske delegacije generala Popova, ki je prispel včeraj iz Crajove. General Popov odpotuje danes v Varno, kjer se nahaja garnizija, kateri poveljuje. Romunski delegati so zapustili včeraj Crajovo in odpotovali v Bukarešto.

Angleška admiraliteta je včeraj objavila, da je sovražna podmornica potopila angleško vojno ladjo »Pansam«. Ladja je bila zgrajena v letu 1917. in je imela 1035 ton.

Kako je z organizacijo prehrane v Mariboru

Maribor, 2. septembra.

Kakor po vseh mestih, se je tudi v Mariboru pokazala potreba po pravi skrbi za prehrano prebivalstva, ki je vsekakor potrebna. Nikakor pa seveda ni na mestu pretirana zaskrbljenost, ki jo hujskači s svojimi neosnovanimi govoricami skušajo med prebivalstvom vzbudili.

Preskrba mariborskega prebivalstva se bo še nadalje vršila po dosedanji že izkušeni poti: preko nabavljalnih zadrug in trgovin z živili. Da bodo te ustanove dobivale živila, zlasti moko, bo skrbel Prizad in poleg njega v Sloveniji banovina, ki je skrb za nakupovanje moke poverila centrali blagovnih in nabavljalnih zadrug — Gospodarski zvezi v Ljubljani.

Mestna občina v Mariboru ima le posvetovalne organe, ki proučujejo položaj in posredujejo, da se more trgovina razvijati. Tako se je ustanovil poseben posvetovalni organ za preskrbo s kurivom, in to je odbor, ki je bil v listih označen kot aprovizacijski odbor. Enako obstoja in deluje poseben odbor, v katerem so zastopniki zadrug pekov in trgovcev z živili, ki gleda na to, da bo Maribor dobil zadostno množino živil od Prizada ali pa od Gospodarske zveze.

Ljubljana od včeraj do danes

Končno smo pa le zajadrali v zadovoljivo vreme. Sonce je včeraj prijetno grelo in nas navdajalo z željo, da bi tako vsaj še nekaj časa pošiljalo svoje žarke na to ubogo zemeljsko kroglo, ki potrebuje zlasti danes res mnogo sonca, da bi se ogrela človeška srca, ki so dobrega željna. Danes pa se nekaj mračí, lahni oblaki preprezajo nebo, toplo pa bo le ves dan. Da vsaj ne bi bilo dežja, to si vsi želimo. Bo vsaj dosti krompirja in koruze in potem nižje cene žitu in kruhu.

Ljubljana je že živahna

Te dni je vpisovanje v razne šole. Vsa zagorela se je mladina vrnila s počitnic s polnim košem dobre volje in zdravja. Na šolah pa pridno vpisujejo in preštevajo denarce: razne takse in šolnine, da bo vse v redu in predpisom zadoščeno. Marsikateremu študentu se obraz nakremži, ko se ponovno vpisuje v isti razred kakor lansko leto. Hudo je biti repetent, posebno v sedanjih časih, ko vse stane in je za denar hudo. To zlasti občutijo starši. Kmalu bo začetek tu in treba bo poprijeti z vsemi močmi, če bodo naši dijaki hoteli izpolniti ono nalogo, ki jo od njih terjajo starši in narod, da bodo vsem v veselje in korist, samim sebi pa še najbolj.

Tudi v drugem oziru je Ljubljana oživela. Pozna se, da je velesejem. Ulice so še dokaj polne deželanov, pa tudi nekaj tujcev je videti kljub tem časom. Da, korajžni pa smo, kar velesejem imamo in še dobre kunčije zaznamujejo razstavljalci. Bo že Bog dal, da bo vse prav, tako se tolažimo vsi in hočemo na vsak način, da bi bilo tako še naprej.

Te dneve ima tudi policija precej opravka. Treba je marsikomu stopiti na prste, sem pa tja je treba vtakniti oko in budno paziti, da se kak nepridiprav ne okoristi v teh dneh velesejma.

Na reševalni postaji ni pomembnih dogodkov

Včeraj je bilo zopet rekordno voženj, in sicer kar 26, danes pa do osmih zjutraj tudi že štiri. Resnih poškodb ni bilo, prevozi so bili večinoma notranjega značaja, kakor krvavitve, porodnice in podobno.

Iz bolnišn'ce

Galič Marija, hči bajtarice iz Št. Vida se je spodtaknila in padla na koso, ter se močno urezala. — V deželo leze jesen in prinaša svoje skromne darove. Sin mizarja iz Mengša, Štempelj Jože, je splezal na hruško in si hotel natrgati sladkega sadeža. Toda hudomušni hruški je bilo to preveč. Stresla je fanta raz sebe, da si je zlomil roko in so ga morali odpeljati v bolnišnico. — Zasebnico Mesner Alojzijo iz Šutne je podrl neznan voznik in se je potolkla. — Tesarja Ogrinca Tomaža iz Iške vasi je nekdo »objel« s polenom po desnem očesu. Tako prisrčno ga je po dolgem snidenju stisnil, da je moral v bolnišnico.

Bili so bratci . . .

V neki gostilni na Količevem so se dobro imeli in pridno pretakali božjo kapljico iz litra v kozarce, potem pa še naprej. Vsi so bili prijatelji kar se da in vsi so si bili bratje. Naenkrat pa je enemu iz te druščine padlo v glavo, da Jerman Jože, delavec iz Mengša, ni več njegov brat. Ker se mu je menda jezik že zatikal in ni mogel spraviti nobene stvari več »gor«, ampak samo »dol«, se je spomnil, da bo Jermanu kar z nožem dopovedal, kar misli, in ga je z nožem oklal, da je ta moral v bolnišnico.

Koncert ob odkritju kraljevega spomenika

V okviru slavnostnega dne ob odkritju spomenika kralju Aleksandru I. prirejajo ljubljanska glasbena društva velik koncert, ki bo to slovesnost najdostojneje poveličal. V prvem delu nastopajo vsa ljubljanska pevska društva, tako ona, ki so včlanjena v Hubadovi župi, kakor tudi ostali pevski zbori ljubljanski — deloma ob spremljevanju fanfar, deloma Ljubljanske filharmonije. Samostojno bo v tem delu Ljubljanska filharmonija izvajala Leskovičevo skladbo »Domovina«. To je simfonična pesnitev za veliki orkester, nagrajena od kr. banske uprave s I. nagrado. To bo prva izvedba. Dirigira operni kapelnik g. Anton Neffat. Drugi del koncerta izvaja mogočen zbor 120 godbenikov na pihala, in sicer godbeniki vojaške godbe 40. pešpolka, dalje godbeniki »Sloge« in godbeniki 1. planinskega polka v Škofji Loki. Dirigirali bodo izmenoma g. kapetan I. razr. Alojzij Smrekar, g. Heribert Svetel in g. višji vojaški kapelnik podpolkovnik Ferdo Herzog. Najmočnejša skladba tega dela, ki bo hkrati misel praznika najtemeljiteje poudarila, je »Jugoslavija«, velika simfonična pesnitev, ki jo je zložil Jan Pešta.

Oglejte si razstavo protiletalske zaščite, koristilo vam bo!

Razstava protiletalske zaščite v paviljonu »J« vzbuja nepretrgoma, odkar so se v soboto odprla vrata ljubljanskega velesejma, živo zanimanje številnih obiskovalcev. Zlasti v nedeljo je bila deležna ogromnega obiska. Gruče ljudi postajajo pred razstavljenimi zaklonišči, pazljivo si ogledujejo ogromne motorne sirene, maske, kotiček, izpolnjen z vsemi potrebnimi predmeti, ki naj jih ima vsak otrok s seboj v primeri evakuacije. Tudi rotunda v poltemi, skozi katero slabotno in bledo prodira svetloba zatemnjenih električnih in plinskih svetilk ter petrolejk, je polna občinstva. Nič manj privlačna in zanimiva je tudi razstava zdravstveno kemične in gasilske zaščite, ki nudi obiskovalcem obsežen in izčrpen pregled vsega, česar bi bilo treba v primeri letalskega napada, tako kar se tiče prve pomoči ranjencem, kakor tudi gašenja požarov, nastalih zaradi zažigalnih bomb. Številne nazorne slike, ki pokrivajo vse stene paviljona, živo kažejo učinke in posledice letalskih napadov, tako da obiskovalci kakor pretreseni nemo stoje pred njimi. Vendar pa vpliva vsa razstava ne samo vzgojno in poučno, ampak tudi vzpodbudno ter zapušča v obiskovalcih zavest, da se pač ni bati letalskih napadov, ako bomo pripravljeni tako, kakor nas uči ta razstava, da moramo biti, in ako se na koncu pomudimo še pri obeh protiletalskih in protitankovskih strojnicah, ki ju je razstavila vojaška oblast in katerih delovanje ter ustroj uslužno razkazujejo naši vrli vojaki. Film o letalskih napadih, ki ga je izdelal vojni geografski zavod v Belgradu in čigar krstna predstava za Ljubljano in vso ostalo Slovenijo bi morala biti že v soboto zvečer na prostem pred paviljonom »K«, je prispel zaradi nepredvidenih zaprek šele včeraj, zato je bila krstna predstava tega odličnega in nad vse poučnega filma šele sinoči. Zato nanj tembolj opozarjamo vse obiskovalce velesejma, da si ga zanesljivo ogledajo. Film vrte vsak večer od 20 dalje na prostem pred paviljonom »K«, in sicer nepretrgoma večkrat zapovrstjo. Pripominjamo, da je ogled filma brezplačen, kakor tudi ni nobene vstopnine za ogled razstave pasivne zaščite v paviljonu »J«.

Soferji zaman prosijo za zaščito svojega stanu

Slovenski avto-klub je v zadnjem času zaključil tečaj šofiranja za ženske ali bolj gosposko povedano za dame. Tečaja se je udeležilo, kot poročajo, okoli 90 tečajnic. Mnogo hvale in pisarjenja je bilo zaradi tega, za Slovence tako važnega dogodka. Prireditelјem tečaja je šlo vse na roko in povsod so našli popolno razumevanje, tako pri zasebnikih kot pri oblasti. — Do tu je vse v redu. Toda v Sloveniji živi kader poklicnih šoferjev, ki jim ni vseeno, kdo vozi po naših slabih cestah. Poklicni šoferji niso proti temu, da bi žena smela na cesto, istočasno pa ugotavljajo, da manjka ženi, čeprav ima potrebno znanje in položen šoferski izpit, nekaj, kar je za vozača najvažnejše, namreč hladnokrvnost in prisotnost duha v težkih situacijah, ko zaradi najmanjše napake lahko pride do težke nesreče in celo do smrtnih žrtev.

Oglejmo si šoferski stan, ki čaka v naši državi že nad dvajset let na najosnovnejšo zaščito, ki mu jo je dolžna dati država. Ta stan je v kulturnih državah spoštovan in primerno zaščiten, saj jamči za reden in popolnoma varen moderen motorni promet, ki marsikje po svoji jakosti in kapaciteti ne zaostaja za železniškim prometom.

Pri nas se za poklicne šoferje nihče ne zanima. Ne banska uprava, ne Delavska zbornica, ne Slovenski avto-klub, ne Touring-klub, ne razna združenja prevoznikov. Vsem tem so poklicni šoferji le predmet in ne ljudje. Pač pa ima mnogo opravka s šoferji policija in sodnija, ker nad šoferjevo glavo visi toliko paragrafov in odredb, da vedno pleše med njimi. Tako imamo še paragrafe, ki so zastareli. Posebno paragrafa 204 in 205 k. z.

Poklicni šoferji organizirani v šoferskem društvu »Volan« za dravsko banovino v Ljubljani (Delavska zbornica, Čopova ul. 1) vedno glasno in vztrajno zahtevajo zaščito poklicnih šoferjev. Poklicni šoferji imajo v glavnem deset zahtev, ki so važne za reden in varen cestni promet ter ščitijo poklicnega šoferja kot polnopravnega državljana. Te zahteve so:

1. Ukinitev šoferskih šol po dosedanjem sistemu. Zatreti je treba vse nekoncesionirane šoferske šole, ko polagajo izpit kandidati za poklicne šoferje. — 2. Poklicnim šoferjem naj izda banska uprava posebne šoferske legitimacije, ki naj se razlikujejo od legitimacij samovozačev po vsebini in obliki. Samovozačem naj se prepove za plačilo šofirati tuja vozila. — 3. Zahtevamo ostrene šoferske izpite. Pri izpitih naj imajo prednost izučeni mehaniki. — 4. Ukinitev taks na šoferske izkaznice, ker poklicni šoferji že itak plačujejo delavski davek in so zaradi tega dvakrat obdavčeni. Kljub temu pa niso zaščiteni po zakonu o zaščiti delavcev. — 5. Ureditev delovnega časa, ki traja pri nekaterih podjetjih tudi nad 16 ur dnevno. Ozrite se na nekatere ljubljanske avtobuse, pa se boste prepričali. — 6. Ureditev plač in nadurnega plačila za nočno in nedeljsko delo. 7. Ureditev tedenskega počitka in letnega dopusta. 8. Ureditev bolniškega in starostnega zavarovanja. 9. Ureditev varnostnih predpisov z ozirom na promet. — 10. Kolektivno pogodbo za vse šoferje v Sloveniji in pa ustanovitev »Sklada poklicnih šoferjev«.

Vsa ta vprašanja se vlečejo brez vsake rešitve že leta in leta. Šoferska organizacija na pristojnih mestih vedno prosi in zahteva ureditev položaja poklicnih šoferjev. Toda za odgovor in rešitev ni ne volje ne časa. Zato bi bilo dobro, da bi se vsa gospoda, ki si lasti pravico in oblast v avtomobilskih zadevah, spomnila tudi poklicnih šoferjev ter rešila vsa vprašanja v splošno korist. Kdo bo prvi dal pobudo: delodajalci ali oblast? — Šoferško društvo »Volan«.

Nočni vlom v bežigrajsko gimnazijo

Ljubljana, 3. septembra.

Danes ponoči je imela III. državna gimnazija za Bežigradom nenavaden obisk. Vlomilec, za katerim do zdaj še ni sledu, se je prikradel najbrž skozi okno v stranišču v gimnazijsko poslopje in je obiskal najprej ravnateljevo pisarno, kjer je gotovo pričakoval, da bo dobro opravil. Vendar se je precej uštel. Premetal je sicer vse po pisarni, našel pa je le 100 din, ki jim seveda ni prizanesel. Lotil se je nato blagajne, posrečilo pa se mu ni vdreti vanjo. Morda ga je zmotil kak sumljiv šum, da je svoj posel opustil, ali pa ni imel s seboj za tak podvig primernega orodja. Da s svojim uspehom v ravnateljevi pisarni ni bil zadovoljen, priča dejstvo, da se je odtod podal še v fizikalni kabinet. Strl je sicer steklo na eni od omar, vendar se je tudi tu prevaral, kajti tudi poskusi v fizikalni dvorani se mu niso posrečili tako, kakor je morda pričakoval.

Žrtev neprevidne vožnje

Ljubljana, 2. septembra.

Na šentjurskem pokopališču je zopet zapela lopata nad krsto mladega, komaj 32 letnega posestnika so zaječali udarci grude.

Pred tednom dni se je napotil mladi mož — Mehle Franc iz Ponove vasi ob tretji uri zjutraj po gospodarskih opravkih na Velike Bloke. Ker ni imel luči in je preveč zaupal sebi in svojemu kolesu, ga je doletela nesreča, ki si jo je kot dober vozač kaj malo slutil. Na ostri serpentini malovaškega klanca se je v zgodnjem jutru ob gosti megli, ki ovije šentjursko okolico, zaletel v nekega neznanega kolesarja ki tudi ni imel luči, s tako silo, da si je pri padcu prebil lobanjo in se za nekaj časa onesvestil. Neznanec se je vzpenjal po klancu na levi strani, kakor je pravil pred smrtjo pokoznik. Ko se je Mehle zavedel, je še stal neznani kolesar poleg njega in ga vprašal, kod se gre v Ponovo vas in kje je »Župana Permeta jama«, nato pa izginil v megleno jutro. Ranjeni kolesar ni nadaljeval svoje poti, temveč se je vrnil domov. Ker je bil močan, žilav mož, ki bolezni vse življenje niti poznal ni, se ni zmenil zato, ako ga je na glavi malo ščemelo. Da, celo kosil je še in spravljal otavo. V soboto pa je položil, da mu je slabo in da ga boli glava tako močno, da so poklicali reševalno postajo iz Ljubljane, ki ga je prepeljala v ljubljansko bolnišnico. Vendar se zdravnikom kljub skrbni negi ni posrečilo, da bi mu rešili življenje.

Pokojnik je bil mrljiv in agilen posestnik, ki ni bil vzor le šentjurski, ampak celo grosupeljski okolici. Zapušča ženo in šest nepreskrbljenih otrok. Naj bo to v zgled in svarilo vsem tistim, ki vozijo ponoči brez luči, zlasti v teh nevarnih serpentinah, ki se vijejo iz Št. Jurija do Turjaka!

Ljubljančani!

V petek 6. septembra obhaja vsa kraljevina Jugoslavija narodni in državni praznik rojstnega dneva Nj. Vel. kralja Petra II.

Uradi ta dan ne poslujejo, vse trgovinske in obrtne obratovalnice bodo zaprte in v cerkvah vseh veroizpovedi bodo slovesna cerkvena opravila. Državni in samoupravni uradi razobesijo zastave.

Vabim someščane, da na ta praznik okrase svoje hiše in domove z državnimi zastavami ter se udeleže cerkvenih slovesnosti in tako izkažejo svojo ljubezen in vdanost do kralja.

Župan mesta Ljubljane:
dr. Juro Adlešič, l. r.

Slovenski narodni zastopniki zahtevajo temeljito ureditev prehrane našega prebivalstva

Ljubljana, 3. septembra.

Slovenski senatorji in bivši poslanci so kot narodni zastopniki Slovenije na svojem sestanku 31. avgusta razpravljali o vprašanju, kako oskrbeti Slovenijo s potrebnimi živili za prehrano vseh ljudskih slojev. Sklenili so, da povzroča stanje preskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami resno skrb za prehrano pasivnih krajev, zlasti Slovenije, ki ima mnogo delavstva in mnogo kmečkih okrajev, ki so pasivni. Na sestanku so dalje ugotovili, da se temu vprašanju doslej ni posvetila potrebna pozornost, zlasti pa se niso izvajale uredbe, ki so to vprašanje urejale. Zato prosijo bivši poslanci in senatorji vlado, naj z vso strogostjo izvaja uredbo o preskrbi prebivalstva z žitom. Obenem naj se da banu dravske banovine pooblastilo, da v okviru banovine uredi vprašanje razdelitve razpoložljivih življenjskih potrebščin na podlagi racijoniranja, da bo preživljanje slehernega prebivalca zagotovljeno in špekulacija onemogočena. Obenem opozarjajo merodajne činitelje na hude gospodarske razmere, ki se v Sloveniji pojavljajo prav zaradi njenega gospodarskega ustroja. Podražitev živil in grozeča brezposelnost ustvarjata razmere, ki jim je treba s strogimi in učinkovitimi ukrepi narediti konec. Zato zahtevajo senatorji in bivši poslanci temeljito ureditev cen nujnih življenjskih potrebščin, zavarovanje življenjskega obstoja delavskih, državnih in drugih javnih in zasebnih nameščencev ter javnega dela za brezposelne.

Nov vlom na Bledu

Naslednji dan po velikem vlomu v zlatarsko trgovino na Bledu je bil na Bledu že izvršen drugi vlom, in sicer tokrat kar pri belem dnevu in v najbolj živahnem delu Bleda. V soboto je bilo v opoldanskih urah vlomljeno v trgovino in gostilniške tujske sobe znanega trgovca na Bledu g. Rusa. Vlomilec je odnesel iz garaže razno orodje, ki ga lahko uporablja pri nadaljnjih vlomih, iz tujskih sob pa razno opremo.

Ti vlomi v največjem in živahnem središču Bleda so silno vznemirili vse prebivalstvo in okolico. Vse se naravno vprašuje, kako je mogoče, da se ti vlomi dogajajo ponoči in podnevi v našem največjem in najbolj razvitem tujsko prometnem središču — na Bledu. Vlomilci so tako drzni in samozavestni, da opravljajo svoje delo celo pri belem dnevu.

Iz neprevidnosti ustrelil mlado dekle

Danes se je pred sodnikom poedincem zagovarjal 19 letni Ludvik Gajšt, posestnikov sin iz Podlož, ker je iz neprevidnosti iz lovske puške ustrelil posestnikovo hčer Pavlino Krapše.

Dne 3. maja letošnjega leta so pri posestniku Ribiču v Podložah obhajali slovo domačega sina, ki je odhajal k vojakom. K slovesu je prišel tudi obtoženi Gajšt, v materinem spremstvu pa Pavlina Krapševa. Nekoliko pozneje je prišel na zabavo tudi obdolženčev brat Vincenc Gajšt, ki opravlja posle lovskega čuvaja. S seboj je prinesel tudi svojo lovsko puško. Ko so zabavo končali, je lovski čuvaj napolnil svojo puško in jo nato za trenutek odložil, da je Krapševi pomagal obleči plašč. Obtoženec je v tem času vzel puško in v šali pomeril proti mladi Krapševi. Zaradi njegove neprevidnosti pa se mu je puška sprožila. Strel je Krapševo zadel v vrat in je bil smrten. Vsaka zdravniška pomoč je bila brezuspešna.

Obtoženec dejanja ne zanika, pravi pa, da je nesreča nastala zato, ker je bil prepričan, da je puška prazna in pa zato, ker se mu je puška po nesreči sprožila. Gajšta je sodnik obsodil na 1 mesec zapora, pogojno za 2 leti.

Stroga kazen za nepoboljšljivega vlomilca

Mariborski mali kazenski senat je danes strogo obsodil 29 letnega delavca Franca Struška iz Podlehnika, ki je bil zaradi vlomov in tatvin že večkrat kaznovan. Te mu je tudi pripomoglo, da je danes dobil zelo visoko kazen za dva vloma, ki ju je izvršil meseca junija. 19. junija je vlomil v hišo svojega bivšega gospodarja Franca Lorberja v Malni in mu odnesel 3300 dinarjev gotovine, 27. junija pa je posestnikovi ženi Emi Vetrihovi odnesel 130 dinarjev. Obsojen je bil na 2 in pol leta ječe in na izgubo častnih pravic za 4 leta.

ZGREŠENI STREL

40

»Ali ste videli Bandilla?« je vprašal Irvina in drugega policaja, ki sta stala spodaj na stopnicah.

»Nikjer ga ne moreva najti. Niti zgoraj, niti spodaj. «

Slad je mislil iti skozi preddurje, da bi ponovno sam začel stikati za tajnikom, toda tedaj je zavpil zdravnik Sourey. Detektiv je po stopnicah stekel do njega. Zdravnik mu je dal znak, naj gre za njim. Slad je šel za njim v sobo, kjer je ležal ranjeni tujec. Vrata so bila odprta.

»Čez deset minut bo prišel k sebi,« mu je hitro pojasnil zdravnik. »Potem ne bo več dosti z njim, čeprav bom storil vse, kar je v moji moči.«

Nadzornik se je zagledal v voščeni ranjenčev obraz.

»Čez deset minut bom tu,« je rekel in odšel.

Ponovno je začel iskati Bandilla, toda nikjer ni mogel najti niti njega niti Sally. Bancon in sobarica sta bila dobro zaprta. Za to mu ni bilo treba skrbeti. Toda uradnica pokojnega odvetnika in tajnik Bandillo sta izginila brez sledi.

Devetnajsto poglavje.

Skrivnost ranjenega tujca.

Tedaj mu je eden od policajev povedal, da bi zdravnik rad z njim govoril. Takoj je stekel v tajnikovo sobo, kjer je ležal ranjenec. Neznani človek je sedel v postelji, oči pa je imel popolnoma bledne.

»Morate pohiteti, Slad,« mu je rekel zdravnik. »Smrt se mu približuje. Jaz mu ne morem več pomagati. Zdi se, da ga nekaj zelo vznemirja.«

Nadzornik je prikimal z glavo in stopil k postelji.

»Kako se pišete?« ga je vprašal, toda po topem pogledu bolnikovem je sprevidel, da tako vprašanje ni bilo na mestu. Neznanec je stisnil ustnice in nemo pogledal detektiva. Slad je bil obupan, ko je videl, kako se mu izmika nova priložnost, da bi pojasnil vso uganko.

»Čujte!« se je ponovno obrnil k neznancu. »Veste, da se vam bliža konec. Tudi mi vemo to. Dva človeka sta bila ubita. Vi ste tretja žrtev. Povejte mi, ali ste vi ubili Huberta Ruvana in zastrupili odvetnika Staridgea?«

Najprej tišina. Oči umirajočega so se zagledale v daljavo. Tedaj se je Sladu zazdelo, da je že nastopila smrt, toda tujec si je spet opomogel in rekel:

»Ne... nisem ju ubil... prišel sem v gradič... da bi vzel dokumente iz jeklene blagajne...«

»Kakšne dokumente? Kje so zdaj?« ga je nestrpno vprašal Slad.

»V podolgovati kuverti...«

»In kje je ta kuverta?...«

»Vrgel sem jo v...«

Zadnje besede detektiv ni mogel več razumeti Slad in zdravnik sta se sklonila bližje k umirajočemu.

»Kam ste jo vrgli?«

»V predal.«

»Kakšen predal misli?« je vprašal Slad zdravnika, toda ta je skomignil z rameni. »V kateri predal?« je vprašal Slad umirajočega.

»V buffetu v jedilnici...«

Ranjenec je utihnil in začel stokati.

»Dajte mu še eno injekcijo!« je rekel Slad zdravniku.

»Bojim se,« mu je odgovoril zdravnik, »da ne bi zaspal in to bi pomenilo tudi konec vsega.«

Slad se je spomnil tistih trenutkov, ko je z zavezanimi očmi sedel v jedilnici, med tem ko je razbojnik zraven njega odpiral predal za predalom in nekaj pobral. Tista kuverta... Torej je le imel prav. Takoj je iz omare potegnil lepilo in ga pokazal umirajočemu:

»Vi ste stopili v to sobo in ste imeli kuverto z dokumenti s seboj, mar ne? Vi ste kuverto odprli, potem ste jo pa ponovno zalepili. Zakaj ste to storili?«

»Hotel sem se prepričati, če je res...«

»Kaj naj bi bilo res?«

»Tisto z Rutho in... in z njim.«

Spet je zavzdihnil.

Kdo je Ruth? In o katerem človeku govorite?«

»Ruth je bila moja sestra. On se je napram njej grdo vedel... in hotel sem ugotoviti...«

»Kdo je bil ta človek?«

»Ruth je bila moja sestra,« je ponovil umirajoči

»Da... toda moški, o katerem govorite? Kdo se je grdo obnašal proti vaši sestri?«

»Hubert Ruvan!« je odgovoril bolnik in njegove oči so se odprle. Iz oči je sijal bes, ki je kar plamtel. »Oženil se je bil z njo in je v tajnosti ohranil zakon... in ko je... dobila z njim otroka... se sploh ni več brigal zanjo...«

Njegove besede so spet zamrle.

»Kje je sedaj vaša sestra?«

»Umrla je. Ona jo je zastrupila... on jo je ubil... Hubert Ruvan jo je ubil... in sedaj je tudi on mrtev... toda mali Roger je...« je hropel bolnik.

»Kaj je z njim?« je hitel Slad.

Dr. Surey je bil kar otrpnil. Nepričakovana izpoved mu je vzela sapo.

»Ne vem... vse je tako temno... ničesar ne vidim...« je mrmral bolnik. »Pustite me k Ruthi... moram ji povedati...«

Na njegovih ustnah se je pojavila krvava pena Zdravnik jo je obrisal.

»Povejte mi, kje je sedaj Ruth in kaj ji imate povedati. Sporočil ji bom,« je rekel detektiv s prijaznim glasom.

»Povejte ji... povejte ji, da je vse v redu.«

Slad je pogledal zdravnika.

»Ali sedaj fantazira?«

»Verjetno, toda mogoče je točno, da jo je ona zastrupila. On je samo za trenutek pozabil, da je mrtva.«

»Kje je Roger?« je vprašal detektiv bolnika.

Zdi se, da ga ni razumel.

»Kje je Roger Ruvan, sin vaše sestre?« je ponovil nadzornik svoje vprašanje.

»Tega ne vem, toda ona vam bo to povedala...« Silno se je mučil, da bi povzdignil svoj glas. »To je bila vse skupaj prevara, navadna in grda prevara... Ona to ve... Rečem vam, da to ve...« Posrečilo se mu je kričati. Njegovo telo je utripalo. »Navadna goljufija! Če ji je res bilo Rthe toliko žal, zakaj pa se je potem z njim zaročila? Ona ga je prav tako varala, kakor je prevarila tudi mojo sestro... ona in ta ničvrednež, ta tajnik... O moj Bog, in jaz sem jo imel tako rad... tako sem jo nekoč... imel rad...«

Njegov glas je zamrl in čez nekaj trenutkov je mož izdihnil.

Zdravnik Sourey je s prtom pokril pokojnikov obraz, Slad pa je stopil k oknu in se zagledal v temo. Vse, kar je bil slišal, mu je dalo obilo misliti. Zadnje nesrečnikove besede so postavile vso stvar v čisto novo luč, čisto drugačno, kakor pa si jo je bil predstavljal Slad.

Od tu in tam

Jugoslovanski trgovinski minister dr. Ivan Andres se še mudi na Dunaju, kjer se je bil udeležil odpretja velesejma, posebej pa odpretja jugoslovanskega paviljona. Dr. Andres je imel na Dunaju daljši razgovor najprej z nemškim gospodarskim ministrom dr. Walterjem Funkom, nato pa tudi z nemškim gospodarskim strokovnjakom dr. Clodiusom. Nato pa je dr. Andres sprejel nemške časnikarje in dal daljšo izjavo o potrebnosti in nujnosti tesnih gospodarskih stikov med našo državo in Nemčijo. Minister dr. Andres je poudarjal, da se to sodelovanje uspešno razvija že od leta 1934 in se bo razvijalo še naprej.

Zveza srbskih kmetijskih zadrug in novo ustanovljena Kmečka gospodarska sloga v Čačku sta si hudo v laseh. Znano je namreč, da je Zveza srbskih kmetijskih zadrug takoj nastopila proti ustanoviteljem Gospodarske sloge, katero so ustanovili ljudje, ki so si vzeli za vzgled hrvaško Gospodarko slogo. Da bi svoje postojanke v Čačku okrepila, je zveza srbskih kmetijskih zadrug sklenila na svojem nedeljskem zborovanju ustanoviti v Čačku osrednjo skladišče, iz katerega se bodo preskrbovale vse zadružne organizacije, ki spadajo pod okrilje zveze. Prav v Čačku pa ima svoj sedež tudi novo ustanovljena Gospodarska sloga. Zveza srbskih kmetijskih zadrug navaja kot razlog za svoje odklonilno stališče do Gospodarske sloge dejstvo, da je hrvaška Gospodarska sloga nastala iz političnih razlogov in je le gospodarska opora političnega gibanja, med tem ko je srbsko zadružništvo nastalo iz dejanskih gospodarskih potreb in se ne vtika v politiko.

Razpravljanje o preosnovah v našem gospodarskem in socialnem življenju je precej uplahnilo. Sprva so vneti pristaši stanovskega sistema napovedovali, da se bo uresničila njihova težnja, med tem ko so drugi napovedovali spet reforme v drugačnem smislu. Seja vlade v Zagrebu za obletnico sporazuma je bila sicer posvečena temu vprašanju, nikakor pa niso bile izdane reforme in uredbe takšnega obsega, da bi mogli reči, da gre za temeljito preosnavljanje vsega življenja. Napovedane uredbe prihajajo polagoma druga za drugo v javnost. Vse pa dokazujejo, da se pri nas izvaja postopna reforma gospodarskega in socijalnega življenja v takem obsegu, da je izraz naših posebnih razmer in naših potreb in da je v skladu s stanjem v Evropi, ki je nastalo po zadnjih dogdkih.

Trdovratno se je morala boriti proti brezvestnim špekulantom policija v Kumanovu. Ljudje so se neprestano pritoževali, da ne dobe potrebnih živil in prijavljali policiji, da se jim čudno zdi, da je neka tamkajšnja večja trgovina nenadoma ostala skoro brez blaga. Policija je trikrat naredila preiskavo, pa vselej zaman. Šele četrta temeljita preiskava je dala željene rezultate. Odkrili so namreč tajno skladišče, v katerem je bilo za cel vagon sladkorja v kockah, velike količine sladkorja v prahu ter več vreč čaja. Policija je skrito blago zaplenila in naredila prijavo proti lastnikom trgovine, ljudje pa so kmalu po odkritju zalog pridrli pred trgovino in hoteli brezvestne lastnike pobiti. Z največjo muko je orožništvo preprečilo, da se ni zgodilo kaj hujšega.

Na lastne stroške je dal zgraditi manjši sanatorij in ga podaril rudarjem glavni zdravnik bratovske skladnice iz Belgrada dr. Milan Popović. Mož je dolga leta deloval kot zdravnik pri bratovski skladnici in si je s svojo privatno ordinacijo naredil lepe denarje. Tedaj pa se je spomnil revnih rudarjev in jim dal zgraditi na svoje stroške sanatorij. Opremljenega je podaril bratovski skladnici z namenom, da bodo revni rudarji in njihovi svojci dobili uspešno in učinkovito zdravljenje, kajti v tamkajšnjih krajih so bolnišnice bolj redke.

Lov na srne je za pet let prepovedal ban donavske banovine za svojo banovino. Ugotovili so namreč, da je dolgotrajna zima uničila večino plemenite divjačine, zlasti pa srnjadi in zajcev. Ponekod je poginilo več kot tri četrt divjačine. Lovi v skupinah so sploh prepovedani, med tem ko smejo posamezni lovci loviti zajce, vendar jih nihče ne sme ustreliti več kakor dva na teden. Lov na zajce je dovoljen samo od 16. oktobra do konca leta. Lov na srne pa je sploh prepovedan.

Zagrebška radijska postaja bo povečala svojo oddajno moč na 120 kilovatov in bo tako najmočnejša radijska postaja v jugovzhodni Evropi. V poštnem ministrstvu in pri banski oblasti v Zagrebu je bilo že vse potrebno urejeno in se bodo dela začela v kratkem. Potrebni aparati so že naročeni. Dosedanja zagrebška radijska postaja je bila tako slabotna, da so jo tudi v Zagrebu komaj slišali.

Reprezentativno razstavo hrvatskega tiskarstva je priredila hrvatska grafična organizacija za sedemdesetletnico obstoja stanovske organizacije hrvatskega grafičnega delavstva. Razstava je bila v nedeljo odprta ob navzočnosti številnih zastopnikov oblasti in delavskih organizacij. Glavni govornik je poudaril socialni problem grafične organizacije, ki je dala v zadnjih devetnajstih letih svojim članom za 33 milij. dinarjev podpor. Navzoči so si potem ogledali razstavo, ki je neke vrste pregled vsega hrvatskega tiskarstva od prvih začetkov do danes.

Izvozni in uvozni odbor pri Narodni banki bosta ukinjena z uredbo, ki bo v nekaj dneh objavljena. Uredba o organizaciji in nadzorstvu nad zunanjo trgovino bo uvedla nov sistem gospodarskega življenja in se bo v glavnem držala načela dirigiranega gospodarstva. Celotno nadzorstvo nad zunanjo trgovino bo imelo ravnateljstvo za zunanjo trgovino. Poslej se posamezne tvrdke ne bodo mogle več pojavljati kot samostojni činilci, temveč bodo smele prositi za izvozna dovoljenja le po svojih prisilnih združenjih, nad katerimi bo imelo nadzorstvo ravnateljstvo za zunanjo trgovino. Nova uredba bo imela tudi določila za nadzorstvo nad cenami in zalogami uvoženega blaga. Zaslužk pri tem blagu bo nadzorovan in omejen. Prednost nove uredbe bo v tem, da ne bo šlo več za podeljevanje izvoznih dovoljenj raznim tvrdkam, pač pa se bo novi sistem oziral le na količino in potrebnost posameznih vrst blaga.

Kar na cesti je iztrgal ženo kmetu Ladislavu Šticerju blizu Novega Sada pek Nikola Vukas. Pek je bil do ušes zaljubljen v Šticerjevo ženo Ružo in ni odnehal, čeprav ga je ženska odklanjala. Ko pa je slišal, da bo kmet z ženo prišel v mesto, se je na poti skril vkoružo in čakal na priložnost. Čim se je kmet pokazal, je pek z nožem v roki skočil in mu iztrgal Ružo. Kmet se je ustrašil noža in pobegnil, pek pa je med tem potegnil ženov koruzo in jo vso premikastil, ker je vpila na pomoč. Šele orožniki so naredili red, ker so peka zaprli, ženo pa vrnili h kmetu. Pri zaslišanju pa je pek dejal, da navzlic kazni ne bo nehal od ljubezni in da bo prvo priložnost, ki se mu bo nudila spet takoj izrabil.

Angleški velefilm **Towerski krvnik** Misterij srednjeveške londonske trdnjave. V gl. vl.: **Boris Karloff, Basil Rathboune, Barbara O'Neil.**
Predstave ob 16, 19 in 21. Blagajna odprta od 11 do 12 in od 15 dalje **Kino Union 22-21**

Žalostna zgodba o revnem očetu in še revnejšem dekletu

Slov. Konjice, 2. septembra.

V okolici večjega kraja v našem okraju živi mali posestnik, oče petih otrok. Ker kmetija ne zadošča za preživljanje šestčlanske rodbine, je oče primoran hoditi v bližnjo tovarno na delo. Čeprav ni zdravo in mu ne nudi najboljši zaslužek, ga opravlja neprekinjeno že osem let.

Prej je bil mož v nemških in francoskih premogovnikih ter kopal premog. Ko si je nekaj prislužil, je odšel domov, kupil nekaj zemlje in šel v tovarno na delo. Še prej pa se je oženil. Zakon mu je dal pet otrok, kot prvega hčerko. Mati, žena, je bila že kot mlada dekle bolj bolehna; v zakonu jo je bolezen prijela še huje ter je pogostokrat priklenjena na bolniško posteljo.

Prvi otrok, hčerka se je kljub mnogokratnemu pomanjkanju in revščini v hiši lepo razvijala ter dorasla v čedno dekle. Mogla je doma že večkrat namesto bolne matere gospodinjiti, skoraj sleherni dan pa je nosila očetu v tovarno jestvine. To je trajalo dalj časa. Doraščati pa so pričeli tudi drugi otroci ter je postala hišica pretesna. Zaradi tega je hčerka Dragica začela premišljevati o službi in o pomoči, ki jo bosta sčasoma potrebna oče in mati, ker sta oba že stara. Tudi oče je imel iste misli in kmalu ji je poiskal službo v daljnjem mestu.

Dekle je z veselim srcem zapustila spomladi svetočo Zgornjo Dravinjsko dolino, ker je zrla v drugo, lepše življenje, ki ji bo mogoče prineslo več življenjske radosti. Odhajajoč je želela domačim, naj jim bo dobro doma, ko pa bo mogla, pa bo že poskrbela, da jim bo boljše.

Dekle je nekaj časa že služila. Bila je kar zadovoljna, kakor je o binkoštih, ko je prišla domov, povedala. Hrane je bilo dovolj in dela. Revni oče je bil vesel tedaj svoje hčerke; saj je videl, da postaja ob boljši hrani močnejša. Križe in težave je ob teh mislih tudi mati laže prenašala.

Čez nekaj časa pa je prispelo od gospodarja domov pismo, da je hčerka v bolnišnici. Očeta se je polastila otožnost, saj ga je hudo zadelo. Takoj drugo jutro je odšel, da vidi, kaj ji je, pa ga zdravniki niso več pustili k njej. Ves potrt od žalosti je odpotoval domov. Drugi dan pa je prispelo pismo, da je hčerka že umrla.

Solze staršev, bratov in sestric niso mogle obuditi mrtve mlade Dragice, ki pa, kakor je bil potem oče obveščen, ni umrla na posledicah naravne bolezni, katera mladega človeka redko tako naglo položi na mrtvaški oder. Gre za zastrupljenje, okoli katerega se pletejo čudne skrivnosti.

Stvar preiskuje državno pravdništvo v Mariboru, ki bo ugotovilo, čemu je mlado dekle tako naglo umrlo in kdo je kriv njene smrti.

Slovenski kolesarji pri dirki okoli Srbije vedno boljši

Včeraj so dirkači vozili četrto etapo, ki je vodila iz Čačka do Kosovske Mitrovice. Proga je bila dolga 169 km in so jo dirkači prevozili brez postanka. Vreme je bilo izredno lepo in sončno, cesta pa ne tako dobra, ker je bila na novo posuta z gramozom, kar je povzročalo precej defektov. Tudi v tej etapi so Slovenci, ki so po tretji etapi prišli v vodstvo, obdržali svoje položaje. Janez Peternelj, najboljši slovenski dirkač, je postal velik favorit in po vseh krajih, kjer vozijo, Peternelja že prav dobro poznajo. S svojim tovariškim vedenjem napram ostalim dirkačem, ki niso mogli vzdržati naporne poti v tretji etapi, je postal izredno popularen in povsod ga zaradi tega njegovega vedenja navdušeno pozdravljajo. Prav tako je bilo tudi včeraj na cilju četrte etape v Kosovski Mitrovici. Petnajsttisočglava množica je navdušeno pozdravila Peternelja, ki je pridrvel prvi skozi cilj. Takoj za njim sta bila Belgrajčan Pavlovič in pa Ljubljančan Podmilščak. Na četrtem mestu je bil Belgrajčan Ujčič, nato Golob, potem Drljačič, Davidovič, Petrov, Veljkovič, na dvanajstem mestu je bil Gartner, na štirinajstem pa Grabner. S svojo zmago si je Peternelj včeraj osvojil darilo belgrajske radijske postaje.

V cilj so privozili dirkači v naslednjih časih:

1. **Janez Peternelj** (Hermes, Lj.) 7:19.58,
2. **Sava Pavlovič** (Fortuna, Belgrad) isti čas,
3. **France Podmilščak** (Edinstvo, Lj.) isti čas,
4. **Ivan Ujčič** (Jugoslavija, Belgrad),
5. **Armando Golob** (Edinstvo, Lj.) 7:23.35,
6. **Gjorgje Drljačič** (Avala, Belgrad),
7. **Drago Davidovič** (Sokol, Zagreb),
8. **Djura Petkov** (Nak, Novi Sad),
9. **Rade Veljkovič** (Jugoslavija, Belgrad),
12. **Franc Gartner** (Ljubljanica, Lj.) 7:26.47,
14. **Franc Grabner** (Hermes, Lj.) 7:31.02.

V celotni oceni še vedno vodi Peternelj, ki je s svojo včerajšnjo zmago še povečal svoj naskok v minutah.

Po prvih štirih etapah je torej vrstni red dirkačev naslednji:

1. **Janez Peternelj (Hermes, Lj.) 29:21.55,**
2. **France Gartner (Ljubljanica, Lj.) 29:31.42,**
3. **Podmilščak France (Edinstvo, Lj.) 29:41.42,**
4. **Drago Davidovič (Sokol, Zagreb) 29:56.56,**
5. **France Grabner (Hermes, Lj.) 30:02.32,**
6. **Radivoje Veljkovič (Jugosl., Belg.) 30:04.13,**
7. **Armando Golob (Edinstvo, Lj.) 30:04.18.**

Ostali dirkači sledijo v naslednjem vrstnem redu:

8. **Gjorgje Drljačič (Avala, Belgrad),**
9. **Djura Petkov (Nak, Novi Sad),**
10. **Ivan Ujčič (Jugoslavija, Belgrad),**
11. **Boris Vojinov (Jugoslavija, Belgrad),**
12. **Leopold Rihnovsky (Jugoslavija, Belgrad),**
13. **Sava Pavlovič (Fortuna, Belgrad),**
14. **Andrejevič N. (Jugoslavija, Belgrad),**
15. **Josip Pokupec (Zagreb) 31:51.53.**

Drevi ob 20 uri Viktorija (Sušak) : Ilirija

Drevi ob 20: Viktorija (Sušak) : Ilirija.

Spored nocojšnje plavalne prireditve na Iliriji obsega ligaški dvoboj Victoria (Sušak) —Ilirija in prijateljsko srečanje Marathon (Zagreb)—Ilirija II. Vrstni red posedinih plavalnih disciplin je naslednji:

1. 400 m prosto gospodje — liga.
2. 100 m prosto dame — liga.
3. 100 m hrbtno gospodje — liga.
4. 200 m prsno dame — liga.
5. 4 krat 50 m prosto — Marathon.
6. 100 m hrbtno — Marathon.
7. 100 m prsno — Marathon.
8. 100 m prosto gospodje — liga.
9. 100 m hrbtno dame — liga.
10. 200 m prsno gospodje — liga.
11. 100 m prosto — Marathon.
12. 4 krat 100 m mešano — Marathon.
13. 4 krat 100 m prosto dame — liga.
14. 4 krat 200 m prosto gospodje — liga.
15. waterpolo — liga.

Tudi to je šport. V soboto so imeli v Belgradu veliko boksarsko prireditev, pri kateri sta merila svoje sile dva boksarja Dušan Dimić in pa državni prvak Luka Popović. Deset krogov sta se dajala in obdelovala s pestmi. Sodniški zbor je po končani tekmi proglasil za zmagovalca po točkah Luko Popovića. Odločitev je bila pravilna in objektivna. Toda kljub temu je nastal v dvorani, kjer je bila borba, pravi vihar. Razbrzdani navijači Dimića so planili od vseh strani proti in v nekaj trenutkih preskočili vrvi in povzročili incident, ki mu ga ni para. Sodnik se je pravočasno izmuznil iz ringa in ko nikakor pobesnelih navijačev ni bilo mogoče ukrotiti, so pogasili vse luči. Ko so potem spet prižgali luči, so ugotovili, da je bil z nožem poškodovan trener belgrajskega športnega kluba Sa-mardžić. Vse to se je odigravalo pred predstavniki tujih poslaništev, ki so v velikem številu posetili to prireditev. Komentar je popolnoma nepotreben.

Lepi uspehi srbskih atletov. V nedeljo je bil v Subotici atletski miting srbskih atletov, pri katerem je bilo postavljeno nekaj prav dobrih rezultatov.

Tek na 100 m: Stefanović in Dimitrijević 10.9, Radonjić 11.

Met krogle: Novaković 13.37 m, Marić 12.97 metrov.

Tek na 1500 m: Füschbach 4:10, Banić 4:10.6 in Ivandekić 4:10.

Skok s palico: Lenetr 3.40 m.

Met diska: Kleut 41 m, Novakovič 38.61 m.

Štafeta 4 krat 100 m: Jugoslavija 44.1, BSK 45.5.

Met kopja: Smejda 48 m; **Triskok** Lenert 13.08 m, Lazarevič 12.96 m.

Skok v višino: Lazarević 175 cm.

Tek na 5000 m: Galović 16:05, Kantor 16.07 in Rehm 16:24.6.

Skok v daljavo: Lazarević 717 cm, Lenert 712 cm, Stefanović 6.65 cm.

Štafeta 4 krat 400 m: BSK 3:39, Jugoslavija isti čas.

Drobne izpod Konjiške gore

Slov. Konjice, 2. septembra.

Krompir zelo gnije na njivah zaradi prevelike mokrote. Ker zemlja vode že ne more več sproti požirati, ostane v vrhnjih plasteh in povzroča gnitje in plesnobo. Kmetje, ki imajo krompirjeve nasade ob potokih in sploh v ravnini, bodo na ta način zopet utrpeli občutno škodo, dočim v hribovitih legah še ta kar dobro raste.

Prireditev, vredno obiska. Tukajšnje katoliško prosvetno društvo priredi na predvečer kraljevega rojstnega dne, dne 5. septembra ob 20 slavnostno akademijo. Spored izbran. Akodemije naj se ljudstvo udeleži v največjem številu.

Živahni sejem. Preteklo soboto je bil v Slov. Konjicah običajni predjesenski živinski sejem, ki je bil izredno živahen. Prignanih je bilo mnogo glav živine; tudi kupčija je bila živahna. Pri cenah, ki so v glavnem ostale nespremenjene, je treba ugotoviti lahen dvig. Naše sejme so pričeli v večjem številu obiskovati tudi ljudje iz bolj oddaljenih krajev.

»Slovenski dom« se dobi odslej tudi v trafiki **Bukovnik na Glavnem trgu.** Dospe zvečer ob 6. Cena 1 din. Naš list je najboljši in najbolj razširjeni slovenski popoldnevnik ter prosimo prijatelje, da ga bero in vsakomur priporočajo.

Slovenska Bistrica

Za olepšavo mesta. Tukajšnje mesto je čez vse leto, zlasti pa poleti mnogo obiskano od tujcev, deloma zaradi svoje lepote, deloma pa zato, ker je važna izhodna točka na bližnje pohorske vrhove. Ker so se merodajni pri nas tega zavedali, so že marsikaj storili za njegovo olepšavo. Tako je bil urejen Glavni trg, ulice in neposredna okolica mesta; tudi park ima spet lepše lice. Sedaj je še treba olepšati trg pred kaplanijo, kjer naj bi se napravili mesto sedanje, s travo pokrite zemlje, nasadi rož s stezami in klopmi. Kraj bo s tem na lepoti mnogo pridobil.

Prostovoljno gasilno društvo priredi v nedeljo, dne 8. septembra na Glavnem trgu veliko tombolo. Društvo je uvedlo novost z dobitki v gotovini ter bodo štirje, ki jim bo sreča mila, prišli za 3 din lepo na svoj račun. V primeru dežja bo prireditev drugo nedeljo popoldnae v jahalnici.

»Slovenski dom« že lahko kupite vsak večer ob pol sedmih v trafiki pri okrajni hranilnici. Najboljši in najbolj razširjeni slovenski katoliški popoldnevnik stane le 1 dinar. Naročniki in bralci naj ga slehernemu toplo priporočajo!

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je razpisala obanma za sezono 1940-41. Spored 38 dramskih, opernih in operetnih del obsega poleg znanih klasikov tudi starejša in sodobna dela domačih in slovanskih avtorjev ter dela iz sodobne svetovne literature. Nekaj na novo angažiranih moči bo dalo, poleg odličnih članov iz prejšnjih sezon, sporedu novo zanimivost. Cene za abonma so iste kot lani ter omogočajo obisk predstav najširšim krogom. Državni in samoupravni uradniki imajo znaten popust. Informacije daje gledališka pisarna v Drami, ki bo sprejemala prijave za abonma od srede 4. septembra do srede 18. septembra. Lanskim abonentom so rezervirani njihovi sedeži do vključno 11. t. m., od tega dne dalje pa bodo na razpolago novim reflektantom

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v °C: največja	Temperatura v °C: najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost od 0–10	Veter (smer, jakost)	Padavine: m/m	Padavine: vrsta
Ljubljana	766·6	25·0	11·2	89	2	NE,	—	—
Maribor	764·5	22·0	9·0	80	4	0	—	—
Zagreb	766·9	25·0	8·0	90	6	NE,	—	—
Belgrad	766·7	25·0	12·0	80	7	W_2	—	—
Sarajevo	765·9	21·0	5·0	80	10	0	—	—
Vis	767·4	21·0	14·0	40	5	NW_6	—	—
Split	766·7	30·0	15·0	50	5	0	—	—
Kumbor	764·8	28·0	16·0	60	5	N_2	—	—
Rab	768·6	25·0	15·0	70	3	0	—	—
Dubrovnik	764·7	29·0	14·0	60	4	N_3	—	—

Vremenska napoved: Delno oblačno in toplo vreme.

Koledar

Danes, torek, 3. septembra: Evfemija.
Sreda, 4. septembra: Rozalija, Ida.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg št. 12, mr. Komotar, Vič. Tržaška cesta 48.

Enoletni trgovski tečaj mestne občine ljubljanske. Vpisovanje bo v ponedeljek, 9. septembra, od 9 do 11 v pritličju mestne gimnazije, na liceju, Bleiweisova cesta 23. Sprejmejo se izključno le kandidatke z dokončano nižjo srednjo ali meščansko šolo.

Trgovski učni zavod v Ljubljani, Kongresni trg 2. Vpisovanje v enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši dnevno od 8 do 12 in od 15 do 18.30. Podrobne informacije in prospekte daje vodstvo tečaja med običajnimi uradnimi urami.

Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15. Ravnateljstvo razglaša: Redno **vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj** se vrši sedaj vsak dan dopoldne in popoldne. **Pravica javnosti!** (Rodbinske doklade, vozne olajšave, veljavnost izpričeval.) Podrobna pojasnila daje vodstvo osebno in pismeno. Na razpolago brezplačno novi ilustrirani prospekti. **Največji trgovski učni zavod te vrste! Lastno moderno novo šolsko poslopje. Šolnina zmerna.**

Napeljava vodovoda za Suho Krajino (prva etapa) se bliža svojemu zaključku. Društvo inženirjev v Ljubljani priredi za svoje člane in povabljene goste skupen ogled navedenih zanimivih in važnih vodovodnih del v torek, dne 10. septembra t. l. popoldne. Odhod ob 14 z avtobusom izpred Mestnega doma preko Škofljice, Turjaka, Rašice, Dobrepolja, Strug in Ambrusa v Zagradec. Povratek preko Krke in Grosuplja v Ljubljano. Peš hoje približno 2.5 km. Vožnja z avtobusom (po številu udeležencev) 36 din do 40 din. Samo obvezne prijave sprejema društvena pisarna (Zvezda, II. nadstropje) do 6. septembra t. l. do 19. S prijavo je položiti jamčevino v znesku 20 din, ki se udeležencem v teku ekskurzije vrne, ostalim pa zapade v korist društvene blagajne.

V šolo Glasbene Matice ljubljanske se sprejemajo gojenci danes, jutri in v četrtek ves dan od 9 do 12 in od 15 do 17. V soboto, dne 7. t. m. se morajo zglasiti vsi vpisani gojenci popoldne k razdelitvi k posameznim strokovnim učiteljem in določitvi urnika. Sestanek bo v Hubadovi pevski dvorani, in sicer točno ob 15 za učence klavirja, ob 16 za učence violine in ob pol 17 za vse ostale predmete. Redni pouk se bi začel nato v ponedeljek, 9. t. m., po urniku kakor bo v soboto določen. Starše prosimo, da prijavijo svoje gojence prav gotovo do četrtka, da tako omogočijo reden potek začetka pouka. Tudi pouk iz splošne glasbene teorije in mladinskega petja se bo začel takoj prihodnji teden.

Sprejem gimnazijcev z višjim tečajnim izpitom v V. razred drž. učiteljišča v Ljubljani. Prošnje za sprejem, kolkovane z desetdinarskim drž. kolkom, je treba poslati po pošti ali osebno vložiti na ravnateljstvu drž. učiteljišča v Ljubljani do 7. septembra. Priloge: krstni list, izpričevalo o višjem tečajnem izpitu, kratek življenjepis s kolkom za 4 din in nravstveno izpričevalo za tiste, ki v zadnjem letu niso bili na rednem šolanju. Prosilci ne smejo biti ob vpisu stari nad 25 let. Sprejetih bo 30 učencev in 10 učenk. Učenci(ke), ki so letos napravili višji tečajni izpit, imajo prednost pri sprejemu. Vsi, ki bodo vložili prošnje, naj se javijo v ponedeljek, dne 9. t. m. ob pol 8 na ravnateljstvu, kjer bodo dobili nadaljna navodila.

Dekanat juridične fakultete v Ljubljani poziva gg. slušatelje in slušateljice, ki nameravajo v oktobrskem izpitnem roku (čl. 24. fak. ur.) delati pravnozgodovinski državni izpit ali izpite iz posameznih skupin diplomskega izpita po določilih nove fakultetne uredbe, za katere so izpolnili vse predpogoje, da vložijo ustrezne prošnje na dekanatu do 21. septembra 1940. Prošnjam je treba priložiti: zrelostno in imatrikulacijsko izpričevalo, rojstni list in indeks. Prošnje za diplomske izpite je treba napisati na posebno tiskovino, ki jo dobijo slušatelji pri fakultetnem slugi za 1 din. Kolkovati je treba prošnje za pravnozgodovinski izpit z 200 din, prošnje za posamezne diplomske skupine pa s 100 din (tar. post. 313., f, 2). — Dekan: Dr. Viktor Korošec.

Pevski zbor Glasbene Matice ima drevi ob 20 prvo vajo in sestanek vsega mešanega zbora. Neodložljivo zadržani dosedanji člani zbora naj to pismeno sporoče odboru. Vpis novih članov bo samo še nocoj med 18 in 19 v sejni sobi št. 6 poslopja Glasbene Matice v Vegovi ulici. Med letom vpis ne bo mogoč — Odbor.

Okrajna organizacija vojnih prostovoljcev v Ljubljani priredi na predvečer odkritja kraljevega spomenika v opernem gledališču slavnostno akademijo. Začetek ob pol 9 zvečer. Cene od 20 din navzdol. Vabljeni so vsi brez izjeme. Spored bomo objavili jutri. Predprodaja vstopnic za akademijo od torka 3. t. m. dalje, dopoldne od 10 do pol 1 in popoldne od 3 do 5 pri dnevni blagajni v operi.

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v četrtek, dne 5. septembra izlet v Gumišče, Pijavo gorico, Ig in Tomišelj. Odhod s Kongresnega trga ob 2 popoldne. Oglasiti se je do četrtka ob 11 v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu. Avtobus 20 din.

Pozor! Kupujem in prodajam rabljene čevlje, moške obleke, perilo in stare cunje. Klavžer, Vošnjakova 4.

Kadar v dolini Dravinje mlatijo in otavo kosijo

Vročina, kolikor jo je letos sploh bilo, je popustila. One mameče pregrevice, ki je zorila žito na njivah in pozneje zloženo v ostrvih in v kopah na polju, ni več. Zato so kmetje kope razdrli ter snopje zvozili domov, ga zložili v skednjih in pod kapom ter se pripravili na mlačvo. Stroje so po enoletnem počitku zopet dobro podmazali, drugi pa so grčave cepce čvrsto pritrdili na goži, ker bo treba mlatiti. Kjer doma ni dovolj ljudi, gre gospodar naprosit drugam, gospodinja pa speče dobrega belega kruha in potice, da bo sicer težko, toda lepo delo lažje šlo od rok.

»pa začnimo v imenu božjem . . .!«

Ko se zasvita, se že zbero mlatiči pri skednju. Gospodarju veselo voščijo dobro jutro, ta pa natoči vsakemu kozarec žganja, da bodo mišice bolj prožne. Nato po stari šegi nagovori mlatiče: »Pa začnimo v imenu božjem«, in mlačva se prične. Prvi podaja snopje z voza v kolarnici na »gang«, drugi pa ga naglo izroča na mlatilnično desko, kjer ga tretji meče v stroj, ki neusmiljeno trga klasje in ga drobi v zrnje. Gospodar spravlja zrnje v kot. Polde in Micika na levi gonita ravno tako naglo kakor Slavko in Marjetica na desni, da se z mlatilnico vred ziblje ves skedenj. Medtem ko drugi okoli opravljajo svoj posel in se pogovarjajo, se ljubeznivo srečavajo pogledi mladih parov pri mlatilnici, ki tokrat že niso prvič skupaj. Med glasnim ropotanjem stroja in šumenjem žita tekó tudi najlepši pogovori o ljubezni in o srečnih dneh, ki jim jih pripravlja prihodnjost. Saj nihče ne sliši in očka in mamca tudi še ne smeta vedeti, kaj se za bučnim mlatilnim strojem še plete . . .

Ko je nekaj kop že omlačenih ter je gospodinja prišla klicat k zajtrku, prenehajo in gredo. Nato spet nadaljujejo do malice, kjer mastni svinjski prigrizek zalijejo s kapljico iz gorce. Gospodar je prihranil najboljšega za pridne mlatiče. Kadar nebo pokrivajo oblaki in po strehi potrkava rahel dež ter grom v presledkih odmeva od hriba, je mlatiti pravo veselje. Kjer pa mlatijo še na roko, se prijetna pesem cepcev razlega čez vrtove in njive in enolični udarci ob snopje odmevajo od slemen sosednih skednjev.

Ko so omlatili, žito »izvejajo« in ga spravijo v kaščo. Gospodar primerja letino z lansko in se veseli obilice ter upa na boljšo drugo mlačvo, če je bila ta preskopa.

»Matevž najgorši kosec je . . .«

V lepih avgustovih jutrah, ko je danica komaj pogledala izza obzorja, nastane na naših travnikih pestro življenje. Kosci nabrusijo kose ter drug za drugim krepko kosijo rosno otavo. Od samega veselja, ker jim gre delo tako gladko od rok, ima svoje zasluge pri tem tudi krčmar, zajuckajo, da odmeva od gore, ki že žari v jutranji zarji, nato pa zapojo, ker se je z line že oglasil jutranji zvon:

Hola, hola, fantje, vstajajte,
vstanite dekleta in žene;
lepo, mlado jutro se rodi,
s turna jutranjico že zvoni!

Veselja ni konca ne kraja. Tudi pošalijo se med seboj. Hvalijo Matevža kot najboljšega kosca, saj »Matevž najgorši kosec je, prav glihe njemu ni, glej kak' jo po miljonsko žge, čuj, kosa kar žviži . . .! in podrezajo onega, ki mnogo zaostaja, češ »nek'teri ima dost' moči, pa ostrit prav ne zna, kosišča prav naravnal ni, zato mu malo zda . . .« Potem pa pride gospodar s pijačo in jih povabi: »Fantje, danes pridni ste, ne bil bi prav verjel, iz čutare napijte se, da vsaki bo zapel!« . . . Seveda ga radi ubogajo in pijejo. Nato pridejo dekleta in raztrosijo redi, vsaka trosi najrajši ono, ki jo je »on« kosil. Tako gre delo ob petju spet naprej. Ob veselem razpoloženju je vse prijetnejše in vse lepše in boljše opravi. Prvi večer spravijo otavo v plaste. Moški plastijo, ženske pa grabijo. Drugi dan pa še enkrat raztrosijo otavo, popoldne pa jo spravijo na vozove in zvozijo domov, kjer jo »zbašejo« ločeno od sena. Tedaj gospodar priredi »likof«, ki včasih traja pozno v noč, kot nagrada pridnim pomagačem in jim ne pozabi povedati, naj pridejo pomagat še drugo leto.

Tudi po skrivnih stezicah je zašumelo . . .

V prijetnih avgustovih nočeh, ko se nebo nekam čisto približa zemlji ter luna in zvezde sijejo najbolj skrivnostno, ožive tudi ljubezenske stezice kot nikoli v letu. Sanjavost teh večerov ne da fantom in dekletom spati. Srce fantu ne da miru, da se ne bi po dovršenem delu napotil tja v drugo vas, kjer ob odprtem okencu, pod katerim »travica zeleni«, pričakujočemu in prisluškujočemu dekletu željno bije srce . . .

Nepopisno lepa je zdaj tudi fantovska pesem, ki gre čez njive, travnike in potoke ter se v logih izgublja med vrhovi dreves. V sedanjih časih je ta pesem tudi zanesljiv dokaz, da mladina še veruje v svojo boljšo bodočnost, ki mora priti, saj je ta mladina polna svežih moči in zdravja.

F. Č.

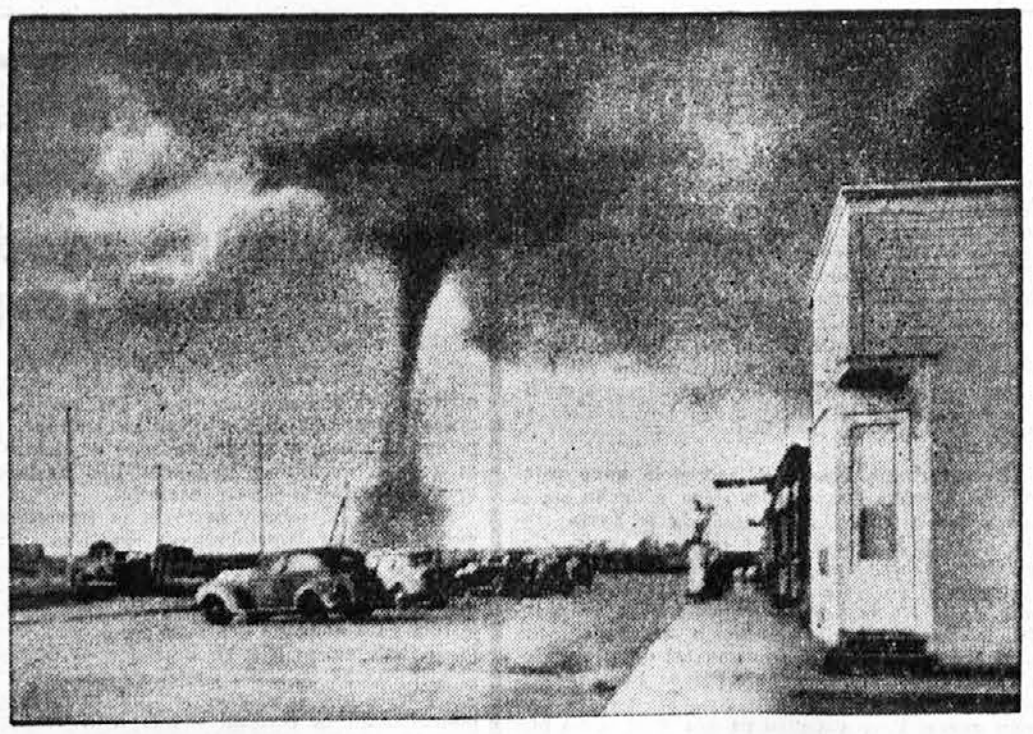

Zanimiva slika, ki jo je vjel fotograf, ko je zadnjič v ameriški državici Dakoti divjal silovit tornado. Na njej se lepo vidi zračni vrtinec, ki je zaplesal nad temi kraji

Pošiljke za vojne ujetnike in internirance

V mesecu decembru 1939 so vsi dnevniki v dravski banovini objavili navodila za pošiljke. Ker se interesenti pogosto obračajo na pisarno Rdečega križa za informacije, kakšni so pogoji za odpravo pošiljk, in ker se zadevni predlogi večkrat izpreminjajo, objavljamo sledeče:

1. Poštne pošiljke vojnim **ujetnikom** ter **internirani**m privatnim osebam v vojskujočih se državah, so oproščene poštnih taks in sicer:

a) **pisemske pošiljke** (navadna pisma, navadne dopisnice in s plačanim odgovorom, poslovni papirji, tiskovine);

b) **pisma in zavoji z označeno vrednostjo (če niso obremenjeni z odkupnino)** in

c) **paketi z označeno vrednostjo in brez nje (v kolikor niso obremenjeni z odkupnino).**

Te pošiljke morajo vsebovati točen naslov ujetnika, kakor: rodbinsko in krstno ime, čin, po možnosti številko ujetnika, mesto taborišča in številko taborišča v državi, v katero so namenjene pošiljke.

Poleg tega naslova mora biti na levi strani spodaj »Franc de port«.

Za vse pošiljke, oproščene poštnih taks v mednarodnem prometu, veljajo tudi še nadalje odredbe o poštno carinskem postopku, kakor tudi o valutno-deviznih predpisih. Za vsako pošiljko v gotovini se mora izposlovati dovoljenje ministrstva financ — valutno devizni oddelek.

Po obvestilu mednarodnega komiteta Rdečega križa se za enkrat denar ne more pošiljati.

Kar se tiče paketov, se po sedanjih poštno-carinskih predpisih dovoljuje odpošiljanje paketov v inozemstvo samo do vrednosti 50 din in do teže 1 kg, vendar je po razpisu ministrstva financ prepovedano pošiljanje poštnih paketov, ki vsebujejo take proizvode, ki so deloma ali v celoti inozemskega izvora. Posebno je prepovedano pošiljati kavo, čaj, kakao, poper in ostale začimbe, čokolado, riž, milo, volnene in bombažne tkanine, platno, svalene tkanine, izdelke iz usnja itd. Carinarnice so prejele nalog, da vračajo vse pakete, kateri so namenjeni v inozemstvo in vsebujejo navedene predmete. Zato se opozarjajo interesenti, da poštam ne oddajajo paketov s tako vsebino, da ne bi imeli nepotrebnih stroškov in izgubljali časa, ker morajo poštni uradi vse take pakete vračati odâošiljateljem.

Razen tega je glasom obvestila vojaških oblasti vojskujočih se držav prepovedano pošiljati v paketih: časopise, ali pakete ovijati v časopisni papir, živila, ki se lahko pokvarijo, tekočine, kakor steklenice z žganjem, vinom, likerjem ali drugimi pijačami, zobno vodo, dišavami in podobno.

Dovoljeno pa je poslati predmete domačega izvora in izdelka, kakor: tobak, cigarete, cigare, knjige, igralne karte, sladkor, mesne konzerve, povrtnino in sadje v pločevinastih škatlah, kakor tudi makarone in rezance, dobro posušeno meso in slanino ter razno perilo domačega izvora in izdelka.

Pred predajo poštnemu uradu se morajo paketi izročiti zaradi pregleda pristojni carinarnici.

Pisma in dopisnice morajo biti čitljivo pisane in čim krajše, po vsebini po omejene samo na rodbinske, privatne in osebne razmere.

Pošiljatelj naj vse predhodne posle pri pristojnih finančno-carinskih oblastvih sam izvrši, na to pa naj prinese paket, plombiran od strani carinskih oblasti in poštno spremnico v pisarno pristojnega odbora Rdečega križa, da opremi paket in poštno spremnico s svojim žigom.

2. Za pošiljanje **paketov privatnim osebam** veljajo obči predpisi za te pošiljke, ki se pogosto menjajo in se morejo zvedeti pri vsaki pošti. Po naših sedanjih informacijah se morejo s posredovanjem Rdečega križa pošiljati **paketi** privatnikom samo v kraje Poljske, ki so okupirani po Nemčiji.

3. Pri pisemskih pošiljkah na **privatnike** v vojskujočih se in okupiranih, pa tudi ostalih državah, pa Rdeči križ pri sedanjem stanju, ko se vojskujoče države še niso zadenile glede tozadevnega postopka, ne more intervenirati. — Izjema velja le glede pisemskih pošiljk na privatne osebe v krajih Poljske, ki so okupirani od Nemčije, pa tudi le v tem primeru, če prejme odpošiljatelj pismo, ki ga je direktno poslal, vrnjeno z označbo »nepoznan«. V takem slučaju se mora obrniti interesent na pristojni odbor Rdečega križa, ki bo uvedel poizvedovalni postopek potom Mednarodnega komiteta Rdečega križa s predpisanimi poizvedovalnimi polami, ki se pošiljajo interesentom po pošti kot tiskovine, za kar je treba poslat 50 par, izpolnjeni vprašalni poli pa priložiti znamko za 1.50 din za odgovor.

(Iz pisarne Druavskega banovinskega odbora društva Rdečega križa kralj. Jugoslavije št. 3281 z dne 23. avgusta 1940).

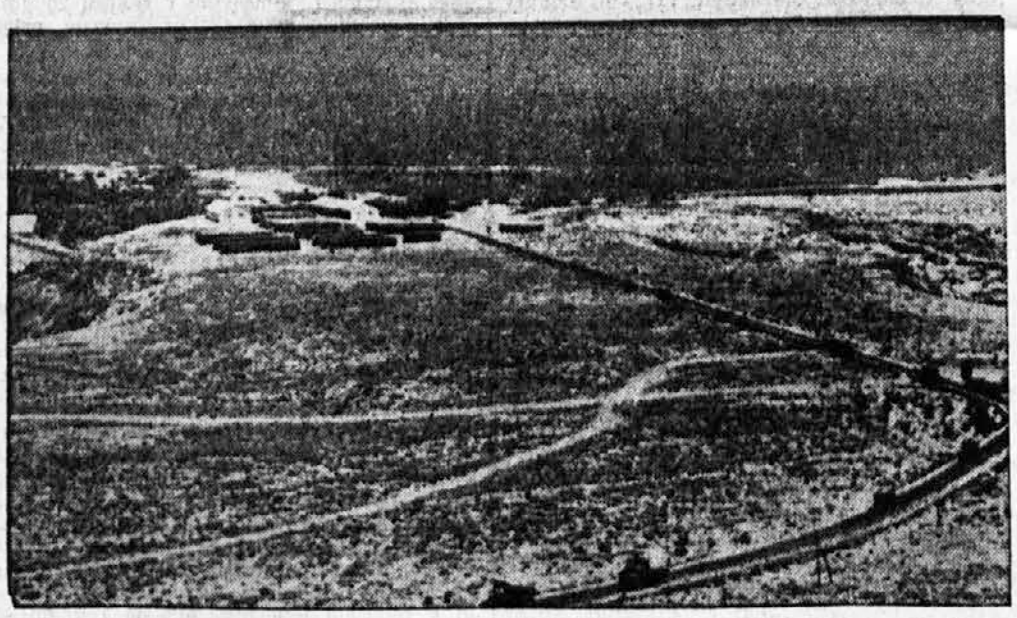

Italijanske avtomobilske kolone na svoji poti skozi afriško puščavo. Pogled na del pokrajine med Egiptom in področjem Barke, ki na jugu meji na libijsko puščavo

Radio

Program radio Ljubljana

Torek, 3. sept.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Iz Mozartovega carstva (plošče) — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Slovenski napevi. Sodeluje Friderik Lupša in Radijski orkester — 14 Poročila — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Gospodarska poročila (D. Potočnik) — 20.10 Vzgoja k disciplini in svobodi (prof E Bojc) — 20.30 Pevsko društvo »Lira« poje (plošče) — 21 Koncert operne glasbe (Radij. orkester) — 22 Napovedi in poročila 22.15 Narodne in umetne pesmi ob spremlj. citer (gdč. Štefka Korenčanova in Vilko Skok).

Drugi programi

Torek, 8. septembra: 21.10 Arije poje ga. Zlata Gjungjenac — **Zagreb:** 20 30 Lahka gl. **Bratislava:** 21.15 Komorna gl — **Praga-Brno:** 20.15 Salonska gl. — **Sofija:** 20 30 Koncert sonat — **Beromünster:** 19.43 Pisan spored — **Budimpešta:** 21 15 Pevski konc. — **Stockholm-Hörby:** 21 Pisan konc. — **Rim-Florenca:** 22.30 Izbrana gl. — **Trst-Milan:** 21 Pesmi in melodije — **Kodanj:** 20 Beethovnove violinske sonate· **Sottens:** 19 10 Zborov konc.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Sovjetski komisar za rečno plovbo Saskov je dal poročevalcem listov intervju, v katerem je poudaril, da je Sovjetska Rusija dobila s priključitvijo Besarabije, Litve, Letonske in Estonske, nova rečna pota. Potniški promet na Dnjestru se začne 15. septembra, in sicer najprej med Akedmanom in Benderijem, pozneje se bo pa ta proga, dolga 200 km, povečala na 600 km. V Litvi se bo promet uvedel na Njemenu, v Letoniji pa v spodnjem toku zahodne Dvine. Dolžina estonskih plovnih prog znaša 600 km.

104

Slavna indijska pesnica me je prijazno sprejela. To je bila tršata, temnopolta, bosopeta ženska, katere obraz je imel značilne poteze. Oblečena je bila v domačo obleko in obuta v sandale, tudi domačega izdelka. Pojasnila mi je, da je zaposlena z množico, ki bo odšla demonstrirat k solnim ponvam, kjer pridobivajo sol. Pozneje da mi bo vse natančno pojasnila. Vzgojena je bila v Angliji in je govorila odlično angleško.

Pred pohodom je Naidu pozvala množico k molitvi. Vsi so pokleknili in ona jih je opominjala takole: »Gandhi je sicer zaprt, njegov duh pa je med nami. Ne smete rabiti sile, pa naj pride kar koli. Morda vas bo kdo udaril, pa se ne smete upirati; nihče ne sme dvigniti roke, da bi udarec prestregel.« Ko je končala, je udarilo skozi ozračje silno kričanje.

Počasi in molče se je množica podala na pohod kakšne pol milje daleč proti skladiščem soli. Nekateri so nosili s seboj vrvi, da bi raztrgali žično ograjo okrog solnih ponev. Nekaj jih je bilo določenih za to, da bi nosili ranjence. Na prsih so nosili z roko naslikan rdeči križ. Nosila so bila platnena. Manidal Gandhi, drugi Gandhijev sin, je korakal med prvimi v sprevodu. Ko je množica prikorakala blizu solnih skladišč, je začela prepevati revolucionarno pesem »Inquilab zindabad« in je obe besedi stalno ponavljala.

Solna skladišča so bila zavarovana z vodnimi jarki in jih je poleg tega stražilo še štiri sto stražnikov domačinov. Policiji so poveljevali angleški častniki. Stražniki so bili oboroženi z lathisi. To so bile okrog meter dolge bambusove palice, ki so imele na koncu kroglo z železnimi konicami. Med ograjo je bilo pet in dvajset strelcev, ki so bili tudi domačini.

Gandhijevi ljudje so korakali med globokim molkom in se ustavili sto metrov pred ovirami. Od množice se je odločila manjša skupina, prebredla jarek in se približala žičnim oviram, kjer je stala policija s pripravljenimi palicami. Policija je ljudi pozvala, naj se razidejo. Nedolgo pred tem je namreč izšel odlok, po katerem je bilo prepovedano zbiranje več kakor petih oseb. Skupina je molče preslišala opozorilo in šla naprej. Stal sem z ostalimi kakšnih sto metrov proč od žičnih ovir.

Naenkrat so na povelje policaji napadli skupino in začeli ljudi obdelavati s palicami. Padalo je kar po glavah in udarci so se usipali kakor toča. Niti eden od demonstrantov ni dvignil roke, da bi prestregel udarec. Padali so pod udarci kakor snopi. Od tam, kjer sem stal, je bilo slišati zoprno odmevanje udarcev, ki so padali po glavah. Čakajoča množica je stokala in vlekla zrak skozi zobe. Vsak udarec, ki je padel, ga je občutila tudi ona.

Tisti, ki so bili tepeni, so se opotekajoč sesedali skupaj, nezavestni ali pa stokajoč od bolečin. Imeli so razbite črepinje ali raztrgana pleča. V dveh ali treh minutah jih je ležalo vse polno na tleh. Skozi belo obleko so udarili veliki krvavi madeži. Drugi so korakali vztrajno in trmasto naprej, ne da bi pretrgali vrsto, dokler jih policija ni pobila na tla. Ko so že vsi iz prve skupine ležali na tleh, so pritekli bolničarji in odnašali ranjence. Te je pustila policija na miru. Ranjence so odnašali v s slamo krito bajto, ki je bila preurejena v zasilno bolnišnico.

Medtem se je zbrala druga skupina. Voditelji so ljudi rotili, naj ne odnehajo, naj se premagajo. Počasi so korakali proti policiji. Čeprav je vsak vedel, da bo v nekaj minutah ležal na tleh z razbito glavo, morda tudi mrtev, nisem opazil na ljudeh nobenega strahu ali omahovanja. Korakali so ponosno z dvignjenimi glavami in nobena godba ali vzklik jih ni vzpodbujal. Dobro so vedeli, da ne bodo ušli težkim ranam. Policija je napadala in načrtno ter mehanično udrihala po drugi skupini. Ni bilo niti boja niti odpora. Ljudje so enostavno korakali naprej, dokler jih niso pobili. Ko so padali, ni bilo slišati nobenega vzklika ali stoka. Bolničarjev je bilo premalo, da bi vse ranjence sproti odnašali. Videl sem, da so naenkrat odnesli osemnajst ranjencev, dva in štirideset pa jih je še čakalo na nosilih ali na tleh. Platnena nosila so bila prepojena s krvjo.

Končno mi je bilo že vsega zadosti, ko sem videl, kako se pustijo ti ljudje brez vsakega odpora tepsti in da ne pokažejo niti najmanjše volje, da bi se uprli. Zapadnjak težko razume to idejo pasivnega odpora. Bil sem besen in neizrečeno se mi je gnusilo oboje: ljudje, ki so se pustili brez odpora pobijati, kakor tudi policija, ki je udrihala po teh ljudeh, čeprav sem prišel v Indijo z najlepšimi mislimi za Gandhijevo stvar.

Večkrat bi voditelji skoraj izgubili oblast nad čakajočo množico. Skakali so proti njej in zopet nazaj ter do kraja razdraženo množico opominjali, naj ne pozabi Gandhijevih navodil. Izgledalo je, da ne manjka mnogo, pa bo vsa neoborožena množica napadla policijo. Na majhni vzpetini je bilo pripravljenih pet in dvajset strelcev. Rekli so mi: »Pojdite iz nevarnega pasu, sicer se lahko zgodi, da boste ranjeni, če bodo streljali na množico.« Med tem je skočil eden od Gandhijevih ljudi naprej — bil je študent — si raztrgal obleko in razgalil prsa ter ves bled od jeze zakričal: »Ustrelite me, ustrelite me! Ubijte me! Za svojo domovino sem pripravljen umreti!« Voditeljem se je končno posrečilo, da so množico pomirili.

Nato so Gandhijevi ljudje spremenili bojni načrt. Začeli so korakati v skupinah po pet in dvajset ljudi proti skladiščem soli ter se vsedli na tla, ne da bi se skladišč lotili. K njim je prišel oddelek policije, ki jo je vodil štorast in zopern fant z imenom Antia in skupino pozval, da naj vstane in se razide, kakor to določa najnovejša odredba. Ljudje se niso zmenili za te pozive in se še ozrli niso na švigajoče palice nad glavami. Na povelje Antie je začela policija mlatiti hladnokrvno in brez usmiljenja po ljudeh. Po trije ali štirje so se zvrnili po tleh in iz glav jim je močno tekla kri. Skupina za skupino je korakala naprej, posedala po tleh ter se pustila pretepati do nezavesti. Nihče ni dvignil roke, da bi prestregel udarec.

Za jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič. — Izdajatelj: inž. Jože Sodja. — Urednik: Mirko Javornik. — Rokopisov ne vračamo.
»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6-III. Telefon št. 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6.